

всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 46 (1827)

П'ятниця, 14 листопада 2014 р.

Видається з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

«Я, РУССКИЙ ПО КРОВИ... Я... ПРОТИВ РОССИИ, ЧТО ХОЧЕТ КРАЇНУ МОЮ РАЗОРВАТЬ!»

У Києві відбувся установчий з'їзд РУНу – РОСІЙСКОМОВНИХ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

Думаю, день 31 жовтня 2014 року ввійде новою яскравою сторінкою в історію українського патріотичного руху. Адже чи не вперше за 23 роки нашої Незалежності російськомовні громадяні, які мають український сентимент, об'єдналися в партію. Абревіатура РУН означає «Російськомовні українські націоналісти». Неодноразово писав про це відносно нове явище українського життя. Нагадаю лише дві останні публікації: «В спецбатальйоні «Донецьк» буде відділення рунівців» («КС» від 13.06.2014) та «Україномовний одесит з РУНу» («КС» від 15.08.2014). Розумів, що писати про таке необхідно, бо патріоти з південного сходу та Києва вже давно начино довели, що не може бути монополії на любов до України.

(Продовження
на 4-й стор.)

НАШОГО
КВІТУ —
ПО ВСЬОМУ
СВІТУ!

Лідія Слиж

бувалися не з тобою, а зовсім в іншому життєвому вимірі. «Всі події в моєму житті тісно пов'язані: як життя в Україні, так і в Америці протягом останніх 19 років», — починає розповідь наша краянка Ліда Слиж. Любов до рідного слова, до літератури — то все було закладено з юнацьких років. Мріяла про журналістику, та доньки священика годі було мріяти про вступ на цей факультет. Тож закінчила географічний факультет Чернівецького університету, працювала економістом.

Життя з чистого аркуша. Можливо, з часом життя Ліди Слиж нічим не відрізнялося б від багатьох її колег (зрештою, так до певного часу і було), якби життя не внесло свої корективи. Доля приготувала для пані Ліди зовсім інше життя, коли вона опинилася в Америці. Що ж, доводилося починати з чистого аркуша, адже без американської освіти та без знання англійської мови було нелегко. Утім, наші українські жінки ніколи не цуралися робо-

ти, тому вміли облаштовувати побут за будь-яких умов. Розпочалося нове життя — зовсім інакше, не скоже на те, що було вдома, в Україні (тоді ще радянській). «Що-

неділі ходила до української церкви. Шосуботи — до Наукового товариства ім. Шевченка на цікаві доповіді, — пригадує ті часи Лідія Слиж. — Тут часто відбувалися ці-

Українська Пенсильванія!

Мой дед в сорок пятом
дошел до Берлина,
Отец мой с Донбасса,
и русская — мать.
Рожден я в Союзе...
И вдруг — Украина!
И нужно учиться ее понимать...
Всё было другим —
потому интересным,
Мне слог и порядок
здесь был незнаком.
Слова изучал я по сказкам и песням,
И моя мать стала вторым языком!
Поля колосились —
и житом, и рожью,
Над ними, как пропор, цветла синева.
Мне пели Полтава,
Донецк, Запорожье,
И Львов, и Хмельницкий
дарили слова.
Хохлы с москалями тут жили единно —
Такой нам порядок
был Господом дан.
И стало однажды, что в смути годину
Мы против бандита
пошли на Майдан.

Мы жгли и ломали,
а после — чинили,
Мы стали с колен подниматься,
как раз...
Но вдруг нас и предали, и очернили —
Назвали фашистами нас!
И взял эту ложь
оправданием странным,
Россия — мой корень, опора и дух,
Не дав зарастить нам кровавые раны,
Предательски в спину ударила вдруг,
Куски отрывая — без анестезии!
И вот, презирая изменников рать,
Я, русский по крови...
Я... против России,
Что хочет Краину мою разорвать!
Меня называют фашистом с экрана,
И я — за Россию быть должен,
скажи?!

Я против — не русских,
но против тирана,
Речей его сладких и мерзостной лжи!
За то, что хотели свободы и правды,
Мы стали врагами России? Ну вот,
Надеюсь, теперь вы
действительно рады:
Я — русобандера, мутант-патріот!
Зашлите нам клоунов новую стаю —
Оправдывать нужно кровавый навет!
Я двадцать три года
по-русски читаю,
И только «спасибі!» я слышал в ответ,
Но вам-то виднее,
что русский в опале,
Что Пушкина сборники
жгут на костре.
Вот только не мы на Россию напали:
Россия свинью подложила сестре!
Но каждый из тех,
кто заваривал кашу, —
Скорей закатайте обратно губу,
И вон с Украины!
А «вежливость» вашу
Засуньте себе вместе с газом в трубу!!
Ах, Путлер, ты думал —
получишь на блюдце
Козачий наш край
в этой подлой борьбе?
Но русские! русские!! —
знай! — не сдаются!!!
И мы не сдадим Україну тебе!!
Алексей МЕРВИНСКИЙ

АМЕРИКАНСЬКА САГА УКРАЇНКИ ЛІДИ СЛИЖ

каві зустрічі з відомими на той час в Україні політиками (Чорновіл, брати Горині, Атена Пашко, Сергій Головатий). Запам'ятала я пам'яті цікава зустріч з редактором газети «Вечірній Київ» Віталієм Карпенком. Тоді почала брати у бібліотеці книжки, про які раніше нічого не чула, бо у Союзі їх не було». Відтоді, з тих часів, проросли у

серці перші паростки пізнання зовсім інакшої, незнаної України. Тоді Лідія майже фізично відчуvalа відірваність від України, пригадувала будь-які епизоди, пов'язані з рідною землею. З'явилось нове, досі невідоме її почуття: вона відкривала Україну, передуваючи за тисячі кілометрів від неї. Знаність з правдивою, а не сфальшованою історією перевернуло увесь її світогляд! Виявилось, що Україна мала своїх героїв і справедливо могла ними пишатися! Це усвідомлення нової, досі незнаної України стало поштовхом для переосмислення усього попереднього життя. Утім, це все Лідія Слиж усвідомила набагато пізніше. А поки що вона не втомлювалася читати, вчитися та... дивуватися. Нове знання приносило радість, а відтак — натхнення та бажання самоудосконалуватися. Як спраглив, що припадає до джерела спекотного дня, так невтомно вчилася Лідія Слиж.

(Продовження на 6-й стор.)

**КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ**

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Прогресів» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Прогресів» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів неється авторами.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скороочувати публікації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14 e-mail: kr_svit@meta.ua http://svitlytsia.crimea.ua Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14, тел. (044) 581-68-15 e-mail: office@mega-poligraf.kiev.ua Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

ОГОЛОШЕНО ОФІЦІЙНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИБОРІВ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Центральна виборча комісія офіційно оголосила і підписала протокол про підсумки голосування на позачергових виборах народних депутатів 26 жовтня в загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі. Відповідний протокол члени ЦВК підписали в режимі засідання пізно ввечері в понеділок, повідомляє кореспондент «Укрінформу».

Разом з тим, заступник голови ЦВК Жанна Усенко-Чорна заявила, що підписала протокол з окремою думкою, оскільки до комісії надходили звернення щодо фальсифікації виборів.

Таким чином, у результаті голосування українців до Верховної Ради VIII скликання проходять 6 політичних сил: «Народний фронт» (22,14%), «Блок Петра Порошенка» (21,81), «Самопоміч» (10,97), «Опозиційний блок» (9,43), «Радикальна

парція Олега Ляшка» (7,44) та «Батьківщина» (5,68).

ВО «Свободі» не вистачило лише 0,29% голосів, аби подолати 5-відсотковий бар'єр і також потрапити до нового парламенту.

Крім того, за КПУ проголосувало 3,88% виборців, «Сильну Україну» Сергія Тігіпка — 3,11%, «Громадянську позицію» Анатолія Гриценка — 3,10%, «Всеукраїнське аграрне об'єднання ЗАСТУП» — 2,65%, «Правий сектор» — 1,80%.

Інші 17 партій набрали менше 1 відсотка. Зокрема, найменше голосів — по 0,05% отримали політична партія «Конгрес українських націоналістів» та «Ліберальна партія України».

За списками партій народними депутатами стають 64 представники від «Народного фронту», 63 — від БПП, 32 — від «Самопомочі», 27 — від «Опозиційного блоку», 22 —

від «Радикальної партії Олега Ляшка», 17 — від «Батьківщини».

* * *

12 листопада в газеті «Голос України» опубліковано список народних депутатів, які були обрані на позачергових парламентських виборах 26 жовтня.

Як нагадує ТСН, до складу ВР VIII скликання обраний 421 народний депутат, з них 225 — за партійними списками і 196 — у мажоритарних округах.

Партія «Блок Петра Порошенка» отримала 132 депутатських мандати, «Народний фронт» — 82, «Об'єднання «Самопоміч» — 33, «Опозиційний блок» — 29, «Радикальна партія Олега Ляшка» — 22, «Батьківщина» — 19, ВО «Свобода» — 6.

Від партій «Сильна Україна», «Заступ», «Воля» і «Правий сектор» обрано по одному народному депутату в мажоритарних округах.

У 94-ти мажоритарних округах обрані депутати, які балтувалися як самовисуванці.

Переможці виборів-2014 мають двадцять днів на звільнення з попередньої роботи.

ОПРИЛЮДНЕНО ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ КОАЛІЦІЇ ТА УРЯДУ

Учасники коаліційних переговорів від 5 політичних сил, які подолали 5-відсотковий бар'єр, погодили протокол, який передбачає принципи формування коаліції та уряду.

Згідно з текстом протоколу, оприлюдненим 11 листопада, суб'єкти переговорів погодили, що коаліційна угода міститиме три розділи: загальні засади (принципи), регламент діяльності коаліції, напрямки діяльності (зміст реформ: короткострокові (приоритетні) і середньострокові), передає «5 канал».

Згідно з документом, коаліційна угода становитиме основу для програми діяльності майбутнього уряду.

Щодо членства у майбутній коаліції у протоколі зазначено, що до участі в коаліції (яку формують «Народний фронт», «Блок Петра Порошенка» і «Самопоміч») запрошено також «Радикальна партія Олега Ляшка» та партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

«Членами майбутньої коаліції не можуть бути представники політичного об'єднання «Опозиційний блок» і депутати, які голосували за диктаторські закони 16 січня», — зазначено в протоколі.

Крім того, під час консультацій учасники переговорів вилучили з документа пункт, який передбачає, що позафракційні депутати

можуть бути учасниками коаліції лише згідно з окремим рішенням ради коаліції. Такі депутати не входитимуть до ради коаліції.

Як пояснила журналістам учасниця переговорів, кандидат у депутати від «Народного фронту» Вікторія Сюмар, для того, щоб позафракційні депутати могли увійти до коаліції, ім необхідно вступити в одну з фракцій-учасниць коаліції.

Крім того, протокол передбачає, що керівними органами коаліції є збори коаліції та рада коаліції.

Від кожної фракції до складу ради коаліції входить три представники, один з яких має бути головою фракції. Кожна фракція в раді коаліції має один голос.

«Рада коаліції ухвалює рішення 3/4 голосів. Має бути визначений перелік питань, рішення з яких ухваляються консенсусом», — зазначено в документі.

Щодо принципу формування складу Кабінету Міністрів у протоколі передбачено: «Прем'єр-міністр формує склад уряду на підставі консультацій з парламентською коаліцією і несе персональну відповідальність за його роботу. Особи не можуть бути призначенні на посади за квотним принципом».

Документ також передбачає, що міністри самі підбирають собі заступників.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАВ ТУРЕЧЧИНУ ПОСИЛИТИ СПІВРОБІТНИЦТВО ДЛЯ ЗАХИСТУ ПРАВ КРИМСЬКИХ ТАТАР

Президент України провів зустріч з міністром закордонних справ Туреччини Мевлютом Чавушоглу, який прибув до Києва для участі у третьому засіданні СпільноГрупи стратегічного планування, що є робочим органом Стратегічної ради високого рівня України та Туреччини.

Президент наголосив, що не можна робити пауз у двосторонньому співробітництві. Співрозмовники домовились, що наступне засідання Стратегічної ради пройде в Києві на початку наступного року за участі Президента України Петра Порошенка та Президента Туреччини Реджепа Тайпа Ердогана.

Міністр закордонних справ Туреччини заявив, що його країна підтримує Мирний план Президента України з урегулюванням ситуації на Донбасі. «Хочу підтвердити нашу повну підтримку територіальної цілісності України. Ми николи не визнаємо незаконну анексію Криму», — наголосив турецький міністр.

Глава держави подякував Туреччині за підтримку територіальної цілісності України та відзначив важливість позиції Туреччини на міжнародній арені, зокрема, в міжнародних організаціях. «Справа, над якою ми працюємо, — це стратегія, яка повинна реінтегрувати окуповані території, включно зі створенням зони вільної торгівлі, проведенням місцевих виборів. Ми шукаємо підтримки цієї стратегії серед інших міжнародних партнерів», — наголосив Президент України.

Петро Порошенко закликав посилити співпрацю для захисту прав кримськотатарського народу. Він нагадав, що лідерам кримських татар Мустафі Джемілеву та Рефату Чубарову все ще заборонений в'їзд до Криму. Президент висловив сподівання, що Туреччина підтримає міжнародну позицію щодо реагування на порушення Росією своїх міжнародних зобов'язань у галузі прав людини.

Зі свого боку, Глава МЗС Туреччини подякував Президенту України за підтримку кримських татар. Він також повідомив про готовність Туреччини стати учасником конференції донорів та інвесторів для України, яка відбудеться на початку наступного року.

Прес-служба Президента України

КРИМСЬКИЙ «ОМБУДСМЕН» ЗАЯВЛЯЄ ПРО МАСОВІ ПОРУШЕННЯ ВЛАДОЮ ПРАВ ЛЮДИНИ

Мешканці Криму масово скаржаться на роботу органів влади місцевому уповноваженному з прав людини. Про це на засіданні кримського «уряду» 11 листопада заявила «омбудсмен» Криму Людмила Лубіна.

Вона також згадала проблему черг до реєстраційних органів. «На сьогоднішній день черга в кадастру становить 3300 осіб, на день проходить лише 150 осіб, 75 за записом й 75 за живою чергою», — доловідомила «омбудсмен».

Як зазначила Лубіна, найбільше недопрацювань у «Державного комітету» з державної реєстрації та кадаст-

ру, робота якого створює враження, що на півострові практично не реалізується право приватної власності.

«Я далека від думки встановлювати, хто винен, у мене немає відповіді на запитання, що робити, але проблема існує з реєстрацією права власності», — підсумувала Лубіна.

Вона також згадала проблему черг до реєстраційних органів. «На сьогоднішній день черга в кадастру становить 3300 осіб, на день проходить лише 150 осіб, 75 за записом й 75 за живою чергою», — доловідомила «омбудсмен».

Раніше кримський «омбудсмен» повідомляла про те, як недогодовують у діяльних садках Сімферополя.

ЩО РОБИТИ КРИМЧАНАМ, ЯКИ ЗАГУБИЛИ УКРАЇНСЬКИЙ ПАСПОРТ?

Мешканцям Криму потрібні українські паспорти, оскільки без них не вдається потрапити на материкову частину України при перетині адміністративного кордону: російські паспорти, видані в Криму, вважаються недійсними. Що робити, якщо паспорт громадянина України загубився, розповідає сайт Севастополя з посиланням на видання «Інформер».

У кримських паспортних столах, ясна річ, допомогти з оформленням нового українського паспорта не зможуть. Однак і на материкову Україну без нього не потрапити. Тож єдиним варіантом залишається звернутися до найближчого посольства України в Росії. Зокрема, генеральне консульство України в Ростові-на-Дону знаходить за адресою: Халтуринський провулок 28/40, телефон: +7-863-262-57-89.

Тим кримчанам, яким незабаром має виповнитися 25 років, необхідно своєчасно з'їздити на материк для того, щоб переклійти фотографію в паспорті, інакше він вважатиметься недійсним.

(crimeania.wix.com)

ПРЕДСТАВНИЦТВО ПРЕЗИДЕНТА ІНФОРМУС...

ДО УВА

БЮДЖЕТНИЙ ПАРАЗИТ:

«КРИМНАШ» УТРИМУВАТИ МУТЬ РОСІЙСЬКІ ПЛАТНИКИ ПОДАТКІВ

Проект кримського бюджету на майбутній рік ставить півострів у повну фінансову залежність від федерального центру, бо саме перерахування з російської казни є основною статтею прибутку півострова. Забезпеченням власними фінансовими ресурсами не перевищує 25%, але і цей показник за більш глибокого аналізу виглядає завищеним. У реальному житті власні доходи Криму можуть виявитися ще нижчими.

31 жовтня «Рада міністрів» Криму затвердила проект першого «російського» бюджету республіки і надіслала його на розгляд до Держради. Досі проект головного фінансового документа ще не опублікований ні на сайті уряду, ні парламенту, тому оцінювати його параметри доведеться на основі кущого повідомлення прес-служби і доданої до нього презентації кримського «мінфіну». Проте вже зараз зрозуміло, що Крим отримав найбільш несамостійний бюджет за всю свою новітню історію – три чверті доходів республіки формуються за рахунок субвенцій з федерального центру. Як і прогнозували експерти, економічна розплата за анексію ляже на плечі середньостатистичного російського платника податків.

ЧУЖІ ДОХОДИ

Як випливає з повідомлення «Радміну», прибуткова частина кримського бюджету-2015 дорівнює 62885,5 млн. рублів (18772 млн. грн. за поточним офіційним курсом). При цьому власні податкові та неподаткові доходи Криму складуть 15824 млн. рублів (4724 млн. грн.), або лише чвертю частину прибуткової частини. Тоді як три чверті припадає на міжбюджетні трансферти з федерального бюджету – 47061 млн. рублів (14048 млн. грн.).

Обсяг видатків у 2015 році дорівнюватиме доходам – 62885,5 млн. рублів. Таким чином, кримський бюджет є бездефіцитним. Разом з тим, обумовлено, що верхня межа державного внутрішнього боргу Криму на 1 січня 2016 року не може перевищувати 505,4 млн. рублів.

Основний висновок із базових параметрів: Крим майбутнього року зможе заробити в чотири рази менше тієї суми, яку йому належить витратити. На 75% регіональний бюджет залежатиме від федеральної скарбниці, що в разі економічних форс-мажорів робить його вразливим. І ця вразливість зростатиме в міру погіршення економічної ситуації в Росії, бюджет якої вже сьогодні страждає від економічних санкцій і глобального зниження цін на нафті.

Пояснюючи майже повну залежність кримської скарбниці від центральних дотацій, кримський «прем'єр» Сергій Аксёнов запевнив, що при формуванні бюджету на 2015 рік врахувався «найбільш пессимістичний

сценарій розвитку економіки республіки». В реальності ж упродовж наступного року в Криму можуть збільшитися власні доходи, і тоді фінансовий документ буде скорегованій. «Ми порахували прогноз за найгіршого варіанта, орієнтувалися на найнижчі показники. Я впевнений, що у нас будуть додаткові доходи від наших кримських підприємств – і від «Сонячної Тавріки», і від «Чорноморнафтогазу», і від «Кримгазмережі». Поправки до бюджету все одно будуть вноситися упродовж наступного року», – наголосив Аксёнов (чиється за «Кримінформом»).

Справедливості заради варто зазначити, що бюджет Криму завжди був дотаційним. Всупереч безрезультатним заявам кримських сепаратистів про здатність регіону прогодувати себе самостійно, половину його фінансових потреб у попередні роки задовольняла Україна. Для прикладу, останній «український» бюджет АРК на 2014 рік був залежний від перерахувань із центру на 56%: при дохідній частині 5377,6 млн. грн. трансферти з держскарбниці складали 3030,7 млн. грн., власні доходи – 2346,9 млн. грн. Тепер же, отримавши на словах самостійність, Крим посилив економічну залежність ззовні ще вдвічі.

НА ЧОМУ ЗАРОБИТЬ КРИМ

Якщо розглянути структуру власних доходів регіону, то порівняно з українськими часами вона не сильно змінилася. Основні джерела наповнення скарбниці – це, як і колись, прибутковий податок та акцизний збір. При цьому на податок на доходи фізосіб у кримському мінфіні покладають особливі надії: передбачається, що він складе 55% всіх власних надходжень (8693,4 млн. руб., або 2595 млн. грн.). Акциз має принести Криму ще 2416 млн. руб. (721,2 млн. грн.), або 15% власних доходів.

Знаменно, що питома вага цих податків у республіканській казні змінилася. Так, відповідно до фінплану на поточний рік, прибутковий податок мав скласти 645,2 млн. грн., або 27,5% власних доходів. Тоді як на акцизний збір доводилося більше половини кримського заробітку – 1263,2 млн. грн. (54%). Через це бюджет автономії в складі України жартома називали «горілчаним». Як бачимо, тепер в натуральному вираженні реалізації продукції, зважаючи на руйнування старих господарських зв'язків, а також введенням частини виробничих потужностей на материк. Зокрема, перенесла розлив в Криму і «Кримська горілчана компанія» – найбільший платник акцизу в регіоні.

Разом з тим, не зовсім зрозумілий оптимізм

мізм укладачів бюджету щодо різкого збільшення надходжень прибуткового податку – аж вчетверо в грошовому вираженні. Так, з одного боку, є передумова у вигляді збільшення в середньому в два рази заробітних плат працівників бюджетної сфери. Значить, і податок з підвищеною зарплатою зросте. Але явно не в чотири рази. До того ж бюджетники – це менша частина населення Криму, тоді як в реальному секторі півострів не може похвалитися збільшенням окладів порівняно з рівнем зарплат «за України». Та та традиційна «тінізація» кримської економіки і звичка платити неофіційні зарплати додає сумнівів у тому, що плановий показник базового податку буде виконаний.

До того ж не дали як минулого тижня перший заступник міністра фінансів Криму Олена Шаповалова повідомила на прес-конференції, що навіть бюджет нинішнього року, з його куди більш скромними плановими показниками, за підсумками січня-вересня виявився недовиконаний на 17%. Незважаючи на значні вливання грошей з Росії, які навіть перевищили ті, що заплановані на майбутній рік (66,7 млрд. руб. проти 47 млрд. руб.). Так що заявлений кримським «прем'єром» перегляд бюджету упродовж року цілком передбачуваний. Правда, не в бік збільшення бюджетних доходів, а в бік іншого скорочення.

Що ж стосується видаткової частини бюджету, то ми докладно проаналізуємо її наступного разу – після публікації документа. Адже наведені в офіційних повідомленнях більш ніж загальні параметри не можуть дати відповіді на багато питань...

Роман НІКОЛАЄВ («Крим.Реалії»)

ТИМ ЧАСОМ...

В ОКУПОВАНОМУ СЕВАСТОПОЛІ ДЕПУТАТИ ВСТАНОВИЛИ СОБІ ЗАХМАРНІ ЗАРПЛАТИ

Місцеві «депутати» законодавчих зборів окупованого міста Севастополя не стали економити бюджетні кошти на власні зарплати. Вони встановили собі заробітну плату в розмірі близько 220 000 рублів, що в перерахунку на нацвалюту означає близько 70 000 гривень.

Take рішення було прийнято 12 листопада на засіданні сесії «законодавчих зборів» Севастополя. I при цьому «депутатів» навіть не збентежив той факт, що зарплата середньостатистичного мешканця Севастополя варіється в межах 11-14 тис. рублів (3-5 тис. гривень). A деякі вже два місяці сидять взагалі без зарплати.

Отримувати щомісячно такі шалені гроші за свою «роботу» будуть 12 депутатів: голова, два його заступники, голови постійних комітетів і комісій.

Повідомляється, що зарплата «депутатів» наближена до президентської, оскільки глава РФ Володимир Путін нібито офіційно в місяць отримує близько 330 тисяч рублів (блізько 110 тис. гривень).

«Севастопольські новини»

РЕПЛІКА

ПРО СТРАЖДАННЯ НОВОСПЕЧЕНОЇ РОСІЙСЬКОЇ СЕНATORКИ ПІД ЧАС «УКРОПІВСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ» КРИМУ

Оце якось кримське радіо послухав, хайому грець! Ольга Ковітіді, у березні «начштаба» «кримської самооборони», інтерв'ю роздавала перед направленим її до московської Ради Федерациі і з приводу виходу в світ її книжки про перемогу над «кіївською хунтою» в Криму.

Ольга Ковітіді, хто не знає, це колишня бойова подруга Сергія Куніціна в його бутністі кримським прем'єром та головою Севастопольської міськодержадміністрації, обіймала «круті» посади в уряді АРК і працювала начальником управління юстиції в Севастополі.

А ще була і другом родини адмірала Тенюха, не гнушалася, так сказати, дружбою з «помаранчевим фашистом». Це було в часи укр влади. А що зараз говорить цей колишній український держчиновник досить високого рангу, ось послухайте, хоч людині освіченій і зі здоровим глаздом таке слухати важко.

Виявляється, їй в часи української влади (до якої вона довгі роки сама входила) доводилося терпіти утиски і всілякі жахи (послухали б це Куніцін з Тенюхом!). Розповідала, що її дитина приходила зі школи і зі слізми розказувала, як їх вили на уроках, що в Україні літніх людей відводять до лісу та віддають там їх козакам на якесь закланство чи то смерть (так і не второпав конкретно для чого). Через це дитя плакало і боялося, щоб і її мамочку не відвели до лісу...

Мовляв, в Україні була націоналістична диктатура і весь час переписували історію. Зараз Україну окупував фашизм і немає порятуванку від того...

Ну і багато що цого говорила і досить багато часу.

Ось така метаморфоза гречанки (сама так сказала), яка тепер себе ідентифікує з «російським міром». Треба думати, що після сказаного, вона, український держслужбовець високого рангу, якраз зовсім виїхала до російського парламенту.

Мирослав МАМЧАК, капітан 1 рангу запасу, військовий журналіст і письменник, севастополєць

ЗНАЙОМИЙ СЦЕНАРІЙ...

У ЛАТВІЇ З'ЯВИЛИСЯ «АКТИВІСТИ», ЩО АГІTOУТЬ

ЗА ПРИЄДНАННЯ ДО РОСІЇ На латвійсько-російському кордоні з'явилися люди, які агітують мешканців прикордонних районів за приєднання латвійського регіону Латгалія до Росії. Про це заявив голова думи Краславського краю Гунар Уленікес, повідомляє Delfi із посиланням на газету Diena.

«Активісти приходять до людей додому, роздають буклети і розповідають про можливості приєднання Латгалії до Росії. Інформація швидко доходить до думи, але у нас немає можливості зупинити цей рух. Вони ходять в школи і інші громадські заклади. Хтось говорив про гроші, які пропонуються людям, що об'їмають керівні посади, аби керівники колективів переходили на бік агітаторів. Я обговорював це з колегами із самоврядувань інших країв. Але у нас немає можливості втрутатися. Я не знаю, куди дивитися Поліція безпеки», – розповів Уленікес.

За його словами, люди, в яких є робота і машина, такими спробами агітації важко переконати, оскільки вони вважають життя в Латвії хорошим. «Більші людей простіше переконати в тому, що великий сусід може бути порятунком», – вважає голова Краславського самоврядування.

У Поліції безпеки не дали коментарів щодо оперативних заходів у Латгалії. ПБ закликає мешканців повідомляти про дії, спрямовані проти територіальної цілісності і конституційного ладу Латвії.

РЕФЕРЕНДУМ? ВИ СЕРЙОЗНО?

Radiosvoboda.org

ZHENYA O.

Довго не могла зрозуміти, чому мене не дуже радують заяви жителів Росії, які засуджують анексію Криму. Здавалось б, ось вона, підтримка з самого серця агресора, доказ того, що не все так погано в сусідній країні.

Але ні. Все погано. І зрозуміти це мені допомогли висловлювання Ксенії Собчак і Бориса Акуніна. Власне, навіть не висловлювання, а одна й та сама думка, яку вони повторили з різницею в кілька днів. Собчак – на «Ехо Москви», Акунін – на зустрічі з читачами в Кракові.

Що ж вони сказали такого жахливого? А нічого. Все дуже розумно – з їхньої точки зору. І саме ця «розумність» і допомогла мені зрозуміти, що (пробачте за банальність) більше ніколи ми не будемо братами.

Посил Акуніна і Собчак такий: Крим відібрали незаконно, це – крадіжка і стидобище, до якого цивілізований світ відношення не має. А тому, – пропонують вони, –

перейшли на бік окупантів? У судів і чиновників, які в перші ж дні окупації обміняли паспорти? У пенсіонерів, підготованих каказами про повернення Радянського Союзу, наляканіх страшилками про наци

«Я, РУССКИЙ ПО КРОВИ... Я... ПРОТИВ РОССИИ, ЧТО ХОЧЕТ КРАЇНУ МОЮ РАЗОРВАТЬ!»

У КІЄВІ ВІДБУВСЯ УСТАНОВЧИЙ З'ЇЗД РУНУ – РОСІЙСЬКОМОВНИХ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

СУТТЕВЕ ПІДСИЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ТАБОРУ

Статистика свідчить, що 45% населення України розмовляє російською. Але хто й коли підрахував серед них відсоток українських патріотів? Виявляється, він не такий вже й малий. В усікому випадку, це настільки суттєве підсилення українського табору, що й говорити нічого. Особливо тепер, коли Росія знову хоче силою затягнути нас в «російський мир». Саме час визначатися – хто є хто, і, незалежно від мови спілкування, ставати на захист України. Досі координатором і безперечним лідером рунівців був киянин Сергій Замілюхін. Навряд чи без його кипучої енергії вдалося б провести Установчий з'їзд. До речі, він організував невеличкий подарунок для делегатів. Коли всі зайняли місця в залі, їх по скайпу привітав громадянин Російської Федерації Олександр Шведов. Нагадаю, що Шведов ще до Майдану проголосив утворення так званої «Бандерівської республіки» під Москвою. А ось тепер, дізnavшись про важливу подію в житті російськомовних українців, корінний москвич (який свого часу кілька років прожив у Запоріжжі) висловив бажання привітати представників нової політичної сили. Так, саме в Запоріжжі Олександр Шведов полюбив Україну. І навіть та обставина, що велике промислове місто було дощенту зросійщене у мовному плані, не стала на перешкоді. Адже є на землі люди з добрим серцем та загостреним почуттям справедливості, яким досить і маленької поштовху, маленької іскри... А іскрі було де взятося, бо незмінно лишалася Хортиця, а дими з високих заводських труб так і не закрили сонця, не притумили волелюбний дух Запорізької Січі.

ОДНОДУМЦІ ОТРИМАЛИ ШАНС ПОЗНАЙОМИТИСЯ

Серед делегатів з'їзу було чимало людей з такими ж, як у Шведова, причинами українофільтра. Російська мова була і залишається рідною для них, але це зовсім не заважає трепетно любити Україну. З'їзд дав можливість багатьом пerezзнакомитись. Скажімо, волонтерка Майдану Іоланта Бочкарьова (про неї я писав у статті «Як народжується українська політична нація. Патріотичне прозріння російськомовної киянки») («KC» від 10.10.2014) вперше змогла сфотографуватися на фоні відомого авто (з українським орнаментом!) кримчанки Лізи Богуцької. А остання вперше вічна-віч поспілкувалася з Сергієм Замілюхіним. Нарешті знайшлися багато друзів і широке коло спілкування росіянки з Архангельської області Лариса Кузнецова. Ще не так давно, листуючись з однодум-

цими в соцмережах, вона писала: «Спочатку я вообще не понимала український язык. Українцы удивлялись, как можно не понимать? Увы, можно... Когда по радио передавали «На добраніч, діти», мне слышалось: «Но добра не ждите». А сейчас, как говорят мои друзья, я пишу по-украински гораздо грамотнее, чем они. Просто у меня зрительная память хорошая. А вот говорить все равно проще на родном. Да и не люблю я, когда получается безграмотно...». А стосовно зародження свого «українофільтра» Лариса писала таке:

«Во Львове я была лишь один раз, проездом, еще в 1986 году... Моя свекровь тогда пугала, что я – русская – и меня бандеровцы просто съедят... Я приехала во Львов утром, поезд опоздал на полчаса, а мне надо было на электричку, на Воловец. Тогда она была лишь раз в день, утром, и уже убежала пять минут назад. Как мне тогда помогали все добираться до автобусной станции, чтобы оттуда ехать через Межгорье! Тогда, в 1986-м, ко мне так прекрасно относились все – и молодые, и пожилые, и сразу все переходили на русский язык... И такая красота там – до сих пор вспоминаю! Особенно запомнилось, когда мы пошли в горы, – мне показалось, что я в сказке... Такая красота – сверху изумительный пейзаж, где-то рядом стадо коров, перезон колокольчиков, и тут вдруг колокольный звон со всех сторон... Дух перехватывало!».

«ГЛАВНОЕ – В ЛЮБЫХ СИТУАЦИЯХ ОСТАВАТЬСЯ ЧЕЛОВЕКОМ!»

Ось така передісторія народження українського патріотизму і приходу Лариси Кузнецової до РУНу.

Прикро, що таких проукраїнських людей на її малій батьківщині здебільшого вважають... зрадниками. Про це Лариса не раз із гіркою писала мені. Проте духом вона не падає, у неї міцний духовний стрижень:

«Главное – в любых ситуациях оставаться человеком, независимо от национальности. А вообще, наверное, сегодня в мире, в реальности есть только две национальности – ЧЕЛОВЕК, неважно на каком языке он общается, потому что когда уважаешь других, найдешь всегда язык общения, ведь главное – желание услышать, понять... И вторая национальность – нелюдь; к сожалению, представителей этой нации пока хватает...».

Звичайно, Лариса не настільки відома в Україні, як мешканець Підмосков'я Юрій Шведов. Але це все та ж досить велика (цілих 45% громадян України) категорія наших друзів. Бо ж по духу вони – однодумці. До речі, у своєму привітанні з'їду Юрій Шведов наголошував: «Те, що ви робите, є

надзвичайно доброю справою...». І ще сказав, що в Росії є багато людей, які співчувають Україні і засуджують російську агресію. Після виступу Шведова по скайпу надійшла черга делегатів. Спочатку надали слово кримчанці Лізі Богуцькій, і це було символічно, бо Крим став нашим першим виaproбуванням. Я навіть внутрішньо напружився, бо дуже боявся, що про Крим Ліза говоритиме із пессімізмом... Але, на превелику радість, вона виступила коротко, по суті, а головне – дуже оптимістично. Їй аплодували довго, з піднесенням, як і Шведову.

НАЦІОНАЛІЗМ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ?

Виступаючи з Донбасу, Дніпропетровщини та українського півдня говорили речі загалом відомі. Була, шоправда, і нова думка: РУН представляє інтелектуальний націоналізм, тоді як інші відомі партії націоналістичного спрямування представляють націоналізм дещо застарілі... Чи так це? Сподіваюся, час покаже. Звичайно, соціальною базою рунівців є переважно великі міста, тоді як класичних україномовних націоналістів традиційно

Виступає Ліза Богуцька, праворуч, в президії — Олександр Набокін

тому приховувала це. Більшість у нас як думає: тато – українець, мама – українка, тому і я – українець. А у мене трохи складніше: тато – наполовину українець, наполовину поляк; мама – наполовину росіянка, наполовину татарка. А я?.. А я – українка. Чому? Бо народилась в Україні, тут живу і дуже люблю Україну. В РУНі я знайшла схожих людей. Я не одна така, і це класно! Тут я можу бути сама собою, нічого не приховуючи...».

Треба сказати, що цікавими були і виступи російських націоналістів. Не наших російськомовних, а саме російських, тобто тих, які приїхали

Лариса Кузнецова, Сергій Замілюхін, Ліза Богуцька (зліва направо)

підтримують і мешканці сіл, і маленьких містечок. Але РУН як партія за хорошого політичного розкладу могла б швидко укорінитися і в селах Донбасу, і в Приазов'ї, і навіть у Криму, – якби не його окупація Росією. Тому теза про високу інтелектуальність рунівців, скоріш за все, буде перевершиться часом. Якщо теза виявиться вірною, то Україна від цієї обставини лише виграє. Зазначу, що тема виступу викладача з Макіївки, кандидата економічних наук Ігоря Точонова звучала так: «Трансформація світогляду особистості в перший чверті ХХІ століття на сході України». Ми що знаємо про ці процеси? Якщо й знаємо, то мало, а РУН уже концентрує досвід отих 45% населення України.

Зрештою, не лише російськомовні тягнуться до РУНу. На з'їзді я зустрів молоду львів'янку, яка розмовляла лише українською, причому дуже добре. Мало того, вона пишалася тим, що її наречений воює зараз у зоні АТО, відстоюючи територіальну цілісність України. Тобто з патріотизмом ніби все в порядку. То в чому ж справа? Галия Завадська так пояснила свою симпатію до рунівців:

«З Сергієм Замілюхіним я познайомилася через Дмитра, моого нареченого. Чим мені подобається РУН? Справа в тому, що в організаціях типу ВО «Свобода» я б почувалася дещо чужою. А причина ось у чому. У мене бабуся (мамина мама) – переселенка з Росії. Вдома я і з мамою розмовляю російською... Раніше постійно боялась осуду і

з Росії. Ми звикли думати, що з Росії нічого доброго для України прийти не може. Яке вже там співчуття, яка допомога? Добре, якби хоч агресії не було... А тут молоді, симпатичні хлопці говорили про те, що вважають нинішню Росію антиросією, а ще загадували «нензім тихим словом» і ЧК, і КДБ, і ФСБ... Говорили про те, що організація, подібна до РУН, потрібна не лише в Україні, але й у Російській Федерації.

Одним словом, у мене склалося непогане враження про РУН. Але для того, щоб надати статті більшої об'єктивності, я попросив висловити свою точку зору заступника лідера партії Олександра Набокіна. Киянин з луганським корінням відповів мені вже після з'їзу, я приводжу його слова нижче.

«ЕЩЕ С ЗИМНИХ СОБЫТИЙ НАШИ АКТИВИСТЫ ДЕЙСТВОВАЛИ В РЕЖИМЕ ЧРЕЗВЫЧАЙНОЙ СИТУАЦИИ...»

«Все прошло замечательным образом и, можно сказать, что в почти семнадцати обстоятельствах. Искренне был рад видеть, столько братьев по убеждениям. Несмотря на тяжелую ситуацию в стране, они смогли собраться на встречу в столице.

На фоне только что проведенных выборов участие в создании новой политической силы свидетельствует о вере в идею РУН и в команду РУН, в то, что именно с этим коллективом можно с уверенностью идти в сторону высокой ответственности – в политику.

Относительно того, как повлиял

на роботу наших региональных команд общеукраинский съезд, то можно уверенно сказать: безусловно, позитивно. Еще с зимних событий наши активисты действовали в режиме чрезвычайной ситуации, что не удивительно, если брать в учет ситуацию в нашей стране с регулярным обновлением очагов дестабилизации. Съезд предоставил возможность морально переформироваться и укрепить нашу команду перед новыми задачами и испытаниями.

«ДАЖЕ В БОГОМ ЗАБЫТЫХ МЕСТАХ МОЖНО НАЙТИ НОРМАЛЬНЫХ ЛЮДЕЙ...»

Был ли смысл приглашать друзей из России? Безусловно, был. В Украине нет русофобии, у нас есть совковофобия... Нам не враг русский человек – об этом свидетельствуют многочисленные этнические russines. Знают об этом и те russines говорящие людьми, которые сейчас доблестно сражаются и погибают за Украину. Наш враг – красный ордынец. Эта красная смрадная орда – СССР – кипит и бушует по сей день... Она держит в плену подавляющее большинство населения Российской Федерации. Но отнюдь не в каждом отдельном russine живет красное ордычество – и это очень важно донести до других людей. Українці должны знать, что своих единомышленников и побратимов можно найти даже в Империи зла. Даже в таких Богом забытых местах можно найти нормальных людей, которые будут стоять на страже правды и справедливости.

Конечно, в России russines националисты не в фаворе. Многие из них сейчас находятся в заключении... А касательно их легитимности, то она зависит от уровня репрессивности законодательства страны проживания. То, что в РФ националисты не имеют легитимного статуса, вовсе не удивительно. Да и не имеет это особого значения – всем свое время...

Стоит напомнить, что и у нас многие движения общественно-политического направления были оформлены уже после событий Майдана 2013-2014 годов. Придет и для наших russines время юридических мелочей. И придет оно никак не раньше своего Майдана где-то в Москве или в Питере. Пусть даже где-то на задворках Сибири, но мы в этих ребят верим, верим, что все у них получится.

Могут ли идейные russines националисты помочь Украине? Конечно, могут, они уже делают это! Настоящие russines националисты никогда не поддерживали ДНР и ЛНР, как и войну на востоке Украины. На нашем Майдане неспроста стояла палатка russines националистов. И они еще не раз сыграют свою роль по уничтожению преступного путинского режима. Он родился в России, там и найдет свой бесславный конец. И это будет помошью не только Украине, но и всему миру...».

На цій оптимістичній ноті я й завершу свою розповідь про перший з'їзд РУНу. Спідіваюся, про цю організацію ми ще почуємо. Може, навіть найближчим часом...

Сергій ЛАЩЕНКО

Іоланта Бочкарьова біля знаменитої машини Лізи Богуцької

«ЗА РОДИНУ! ЗА ПУТИНА!»

Чи не занадто — два свята військової слави впродовж одного тижня? Це і 4 листопада — день народної єдності, завдяки якій вдалося здолати інтервенцію, і нарешті 7 листопада, дарма, що воно зовсім не асоціється з парадом на Червоній площі у 1941 році, який тривав весьго двадцять п'ять хвилин, і навпаки є датою, пов'язаною із Жовтневою революцією, которую можна оцінювати по-різному, але її значення в житті народу є надзвичайним, бо не викresлити 75 років радянської влади з його історії.

Оголосивши себе правонаступницею СРСР і не відмовившись від його багатого спадку, а також маючи в числі провладних комуністичну партію, Росія раніше за Україну перестала відзначати цю дату, а тепер перемкнула увагу людей на військовий парад у вигляді реконструкції давніх подій.

Але я зовсім не про те, що 7 листопада знову треба зробити червоним днем календаря, хоча цікавість до цієї дати існує й існуватиме, доки житимуть люди, виховані на ідеалах революції, і до цього варто ставитися філософськи.

Це я — у світлі того, як переймається Російська Федерація з приводу так званого «ленинопаду» та демонтажу інших пам'ятників, пов'язаних з радянським періодом в Україні, що перш за все, на мою думку, є викликом компартії України, популлярність якої різко впала (з 20% голосів виборців до 2,9%) через її зрадницьку позицію в критичній ситуації.

То чому ж російські політики, які заговорили у зв'язку з цим про подальші прояви фашизму та вандалізму, так байдуже поставилися до дати, пов'язаної напряму з дорогими для їхнього серця радянськими символами?

Про те, що це не випадковість, пересвідчує приклад Криму, де місцеве телебачення є особливо чутливим до усіх нюансів російської політики. Про 97-му річницю Жовтневої революції воно не згадувало взагалі, жодним рядком, нібито це не кримчани грудьми стали на захист пам'ятника Леніну, з чого і розпочалася так звана «крымська весна».

Вперше за увесь радянський і пострадянський період не було і мітингу біля пам'ятника вратованому лідеру світового пролетаріату, не виступив хоча б «для годіться» й жоден із компартійних очільників Криму. А ще рік тому вони заливалися солов'ями, кляли Україну, присягалися у вірності Росії. То де ж слова захвату і компліменти на адресу кримської та російської влади, адже на площі зібралися публі-

ка, найвідданіша російській ідеї? І якщо не було дозволено говорити, то де оті розмаїті транспаранти — джерело народної мудрості? А я ж сподівалася побачити на площі когось із представників влади, які знаходять час і так охоче беруть участь у акціях зі збиранням сміття, як це впродовж тижня потім транслюється по телебаченню. То хіба ж збирання сміття важливіше за пролетарську революцію?

Втім, цього разу все обмежилося концертом одного виконавця, когось іншого я так і не дочекалася. А не дочекалася тому, що на ту саму годину було призначено і комуністичний мітинг, який мав проходити біля пам'ятника партійному лідеру радянських часів Петру Кириченку. Не усвідомлюючи, що прихильники комуністичної ідеї навмисно розвели по різних кутках, я, як багато присутній на площі, чекала, що люди після концерту організовано виrushать на місце проведення мітингу, подібно до того, як це було щороку у «фашистській» Україні. Та поки вони нудгували під однomanітний стів на незвично спекотному для цієї пори року сонці, мітинг на набережній Салгирі, до речі, дуже не численний, завершився.

Однак те, що я, прозвивши кмітливість, все-таки встигла почути, одразу ж прояснило ситуацію. Організатором заходу став колишній секретар об'єднаної компартії Криму, а пізніше лідер кількох компартійних організацій, з яких його почесногово було включено «за довгий язик», Леонід Іванович Грач. В умовах РФ він теж не «перевиховався», і про це добре знала кримська влада, яку Леонід Іванович знеславлював не лише на рівні Криму, але на рівні всієї Росії.

— При владі немає осіб, які здатні широко мислити, — заявив він. — Ці люди некомпетентні, колишні КДБісти (кому, як не Л. Грачу, знали всі ці нюанси. — авт.). Це — босота, яка вміє лише красуватися на екранах телевізорів. А погляньмо на зроблені ними призначення: за півроку змінилося три міністри охорони здоров'я, а становище в медицині жахливе. Безліч проблем і у сфері міжнаціональних стосунків. Всюди безлад.

Жорстко пройшовся Л. Грач і по «нувишу» пану Аксюнову, який зібрав «неуків і крадії» і на якого Леонід Іванович вже встиг поскаржитися президенту Росії. Та ще більше дісталося «своїм». Петра Симоненка кримський компартійний лідер назвав «крадієм і розпусником», котрий «підклав ком-

партію під Оксану», внаслідок чого в Україні прийшли до влади «бандинги і фашисти». «Зюганов такий самий, але «устаріл» і молодухи не знайшов». І далі — в тому ж клочі, нібито і сам Леонід Іванович належить до якоїсь босоти, а не до партноменклатури.

Тож не дивно, що кримська влада, стурбована власним іміджем, обхитрила народ і в такий спосіб зберегла його від «тлетворного» впливу Леоніда Івановича. Хоча насправді його проблема була не стільки в інакомисленні, скільки в розгнузданості і невихованості.

Про це свідчать хоча б заключне слово Л. Грача та прийнята на мітингу резолюція, де плюндується США й інші країни «дикого капіталізму», висловлюється підтримка російському уряду щодо міжнародної політики та зауважується, що під вглядом єднання з Росією до влади прийшли ставленники Кучми, Ющенка і Януковича, які продовжують свою чорну справу. Хоча пан Аксюнов, схоже, не має в Києві надійних тілів, а останні призначення робив саме він.

На мітингу було вирішено також звернутися до В. Путіна з проханням повернути «червоний день календаря» та розпочати збрі підписів по РФ за перейменування Волгограда на Сталінград.

Потім відбувся прийом в комуністи. Але хоча було заявлено про 125 кандидатів, партійні квіти одержали з півдесятка. А для юного подружжя новоспечених комуністів Леонід Іванович навіть запропонував покричати «Гірко!».

Перед мікрофоном прозвучали й аматурські вірші присутніх тут бабусь. Показовими можна вважати такі рядки: «Спасибо вам, російські солдати, за спасений Крим, мой край роднй!».

Та ці нескінченні подяки виглядають ще досить скромно поряд з вигуками: «За Родину! За Путіна!», які чи не щодня можна почути по телевізору у контексті «готівий покласти своє життя». А щойно один з російських телеканалів назвав президента РФ найвідомішою у світі людиною, хоча бути відомим ще не означає бути хорошим, і тут є чимало прикладів, особливо пов'язаних з Великою Вітчизняною війною.

Тож, думаю, журналісти дещо

перестаралися. Постраждали у цьому світлі і російські комуністи, які лишилися у свій головний день без очікуваної трибуни. Та і як же було не підструхуватися, адже ці люди, чого доброго, можуть почати точити списи і на своїх рідних російських олігархів, як це зробив Л. Грач, згадують про зростання цін, падіння курсу рубля та інші сумні обставини російського життя. І це в той час, як їхнім «класовим» ворогом мають бути лише США та Україна. Зрештою, компартійний лідер Генадій Зюганов політичну ситуацію розуміє правильно. В червоному віранні, з такою ж самою «червоною» командою він таки промай-

нув на телекрані і «накотив бочку» на капіталізм, без якого, до речі, як і Петро Симоненко, не жив би тепер при повному особистому комунізмі та і гадки не мав би про те, як це насправді приємно.

Але сьогодні проблема лівих сил дійсно стоїть десь на десятому плані як в Росії, так і в Україні. Бо комуністи, ті інші, фактично зрадили інтереси трудащих і позбулися права говорити від їхнього імені.

Та по-справжньому шкода мені було лише старенька, виснажену, бліду, як полотно, жінку в інвалідному візку, яку привезла на площу Леніна, ймовірно, її правнучка. Цій жінці було б значно комфортніше послухати пісень вдома по телевізору у кращому виконанні і не думати ні про важкий маршрут із відсутніми пандусами, ні про обмануті надії, особливо якщо вона співдалася на повернення в країну своєї молодості.

Втім, військово-патріотичне виховання таки дає свої плоди. Дніми одна знайома юна особа заявила, що піде служити контрактним ком до російської армії, бо «зарах на армію та зброю працює вся Росія, і там дуже хороші зарплати». А мій сумнів щодо того, чи не краще було б переадресувати кошти на поліпшення життя громадян, бо в російській глибинці частенько ще не бачили електричного світла, заперечив: «Росія велика, а іншим країнам бракує території, тож кожна міріє відчепити у неї шматок землі».

Чи не тому Росія наперед сама запасається чужими територіями? І чи не доведеться моєму знайомцю захищати «російські» землі на Донбасі або ж на якомусь іншому континенті?

Тамара ФЕДОРЕНКО

СБУ ВИМАГАЄ ЗАБОРОНІТИ КОМПАРТІЮ

Голова Служби безпеки України Валентин Наливайченко заявляє про необхідність заборонити діяльність Комуністичної партії України із зазначення, що місцеві осередки КПУ сприяють бойовикам.

«Дуже важливо для національної безпеки заборонити Комуністичну партію та її осередки в нашій державі», — сказав В. Наливайченко в неділю увечері в ефірі телеканалу «І+І». За словами В. Наливайченка, Служба безпеки має достатньо доказів того, що комуністи на оккупованих територіях допомагають бойовикам.

Як повідомлялося, Міністерство

Києва знову переніс на невизнаний час розгляд позову Мін'юсту і Держреестру про заборону діяльності КПУ. 5 вересня міністр юстиції П. Петренко припустив, що Мін'юст ініціюватиме відведення складу Окружного адміністративного суду Києва, який розглядає позов про заборону діяльності Компартії України, з огляду на те, що КПУ намагається затягувати слухання справи.

У листопаді Окружний адміністративний суд Києва призупинив судовий розгляд за позовом Міністерства юстиції України про заборону діяльності Комуністичної партії України за клопотанням адвоката КПУ...

«ШУБОСХОВИЩЕ» ДЛЯ ПУТИНА

Вдова легендарного радянського поета Роберта Рождественського Алла Кірєєва вважає головною метою російського президента «побудувати собі шубосховище». Про це вона заявила в інтерв'ю Gordon.ua.

«Ні новий СРСР, ні російська імперія йому не потрібні. Мета Путіна — побудувати шубосховище для себе і свого найближчого оточення. Це — бізнес-завдання і нічого більше», — вважає вона. Також вона заявила, що «Путін своїми руками влаштував усі найголовніші трагедії Росії останніх 15 років».

«Підкреслю: трагедії влаштовані ним і тільки ним!» — сказала А. Кірєєва.

Вона прокоментувала широку підтримку Путіна російською «інтелігенцією» і той факт, що серед підписантів листа на підтримку Путіна «не було справжніх поетів».

На її думку, письменники, артисти і музиканти не тільки не виступають проти політики Путіна, але й активно її підтримують тому, що у них «рабська, лакейська душа». Водночас відсутність поетів серед тих, хто вихався російського диктатора, пояснюється тим, що «поети — досить тонкий матеріал... Як добре, що в Україні помітили: підписів справжніх поетів під листом немає. І це прекрасно», — вважає А. Кірєєва.

АМЕРИКАНСЬКА САГА УКРАЇНКИ ЛІДИ СЛИЖ

(Продовження. Поч. на 1-й стор.)

Американські українки

А потім відбулися знакові зустрічі в її житті. «Саме тоді познайомилася з цікавими жінками, які запростили мене до Союзу Українок Америки, — розповідає пані Ліда. — Так я стала членкинею 64-го Відділу СУА. В тому відділі була колишній редактор журналу «Наше життя» Уляна Старосольська (колишній по-плітв'язень ГУЛАГу), з якою я погружилася і потім доглядала її п'ять років. Це була дуже освічена людина, громадський діяч, письменниця». Відкриваючи для себе величезний духовний пласт, добродійка Слиж усвідомила, що Союз Українок Америки — то потужна громадська організація, що робить величезну справу в ім'я збереження українства. Зрештою, Союз Українок Америки постав ще у 1925 році з об'єднання п'ятьох жіночих товариств у Нью-Йорку й околиць задля «планованої української свідомості, організації освітньої та виховної праці, участі в жіночому русі та допомоги рідному краєві». Варто перерахувати лише деякі справи, започатковані СУА, аби зрозуміти надзвичайно важливу роль цієї організації. Так, у 1961 році заходами СУА у Клівленді відкрито пам'ятник Лесі Українці за проектом М. Черешньовського. У 1967-му Союз Українок Америки відкрив постійну музеюну виставку в Українському інституті Америки в Нью-Йорку (перетворену у 1976 році на Український музей). Починаючи з 1944 року, виходить журнал «Наше життя» (тож цього року відсвяткували поважний 70-літній ювілей).

Звісно, знайомство з діяльністю організації стало справжнім відкриттям для Ліди Слиж. «Я почала дописувати до української преси про події, на яких була присутня, — пригадуvalа вона. — У Союзі Українок Америки мене обрали пресовою референткою. Згодом обрали протокольною секретаркою до Головної Управи СУА (календія триває три роки). Шомісяця писала докладні протоколи регулярних засідань екзекутиви СУА. Кожен день праці приносив мені нові відкриття та враження. Вкотре переконувалася, що Союз Українок Америки є справді фантастичною організацією, яка об'єднала наших здібних, працьовитих, наполегливих, завзятих, цілеспрямованих жінок-українок!».

Відкриваючи для себе материк заокеанського українства, Ліда Слиж переконувалася, що наше жіночтво — то незображенний світ духовної краси та самопожертви. «Скільки праці вклади жінки в життя української громади Америки, — захоплюється пані Ліда. — І в тому, що четверте-п'яте покоління перших емігрантів вважають себе українцями, величезна заслуга СУА».

І знову наполеглива праця над собою, над власним уドосконаленням. Читала про видатних жінок-українок, про жіночий рух та його лідерів. Там, у Союзі, про ці імена не було відомо анічогісінсько! Ніби не було серед нас таких видатних українок, як Мілена Рудницька, Олена Лотоцька, Софія Русова, Олена Киселівська, Маруся Бек...

«А це були великі патріотки України, і про них я дізналася саме в Америці, — зізнається Ліда Слиж. — Ці та інші жінки присвятили своє життя служженню Україні. А скільки жінок-героїнь у різні часи віддали своє життя за вільну Україну. Кожного року, в лютому, у Нью-Йорку відбувається свято Героїнь,

і я часто готую доповіді про видатних жінок-Героїнь».

**За гідну долю
поневоленого жіночтва**

А ще не можна не згадати ім'я письменниці, громадської діячки Наталії Кобринської. У 1884 році письменниця заснувала у Станіславі (нині Івано-Франківськ) Товариство руських жінок, що ставило своїм завданням розповсюджувати нові суспільні ідеї та літературні твори серед жіночтва: «Ми поклали собі впливати на розвій жіночого духу через літературу, бо література була все — вірним образом ясних і темних сторін суспільного ладу, його потреб та недоліків». Жити заради суспільства, перейматися болями поневоленого жіночтва — яка життева мета може бути більш благородною? Потіція до Державної ради про дозвіл жінкам вступати до університету; вимоги полегшити працю жінки-матері; поліпшити становище жінок у суспільстві; листування з відомими українськими та закордонними діячами; видавнича робота, — таким було коло інтересів цієї непресічної особистості, передової громадської діячки Наталії Кобринської. Вона ніколи не переставала вчитися. Спілкувалася з прогресивною молоддю, сприяла перекладам українською мовою праць відомих закордонних авторів. Писала оповідання, повісті, казки, новели. Її засідка відповідала духові часу, а помисли були спрямовані на підтримку поневоленого жіночтва. «Я через літературу дійшла до розуміння жінки у суспільстві, — писала Наталія Кобринська, — тож хотіла їй інших повести за собою». У пам'яті сучасників Наталії Кобринська залишилася як справжня патріотка, «прекрасна людина» (за О. Кобилянською). Іван Франко, листуючись з Елізою Ожешко, сędudь сучасних українських письменників, вартих на її увагу, називав Панаса Мирного та Наталію Кобринську. Життя цієї дивовижної жінки обірвалося 22 січня 1920 року. Над могилою поставили хрест з надписом: «Мене вже серце не болить...». Утім, світло її душі осягало життєвий шлях багатьох союзянок, які творили Україну за океаном. Так само трувалася свій непростий шлях українка Ліда Слиж.

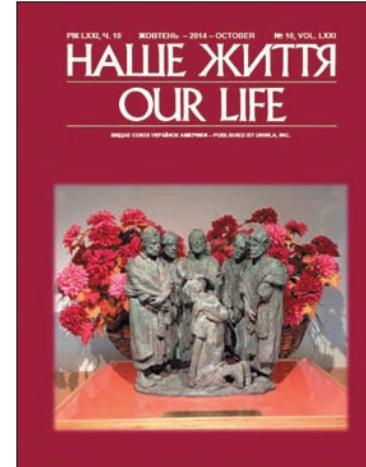
**«Журнал став частиною
моєго власного життя»**

«Мене обрали на три роки пресовою секретаркою до екзекутиви СУА, і я дописувала до журналу «Наше життя» про різні заходи, що проводилися Головною Управою СУА», — пригадує пані Ліда. Згодом, оцінівши її наполегливу та самовіддану працю, запросили на посаду україномовного редактора. Хоча, як розповідає пані Ліда, тривалий час вона мусила доглядати за старшими людьми, адже життя у Нью-Йорку дорого. А 2012 рік став у її житті знakovим. Цього року українка Ліда Слиж обійняла поса-

ду головного редактора журналу «Наше життя». «Утім, я не вважаю, що це — праця, бо дуже її люблю і відчуваю, що це — мое призначення, якого мені бракувало все життя», — зізнається пані Ліда. Крім неї, в редакції журналу працюють: Олеся Валло (англомовний редактор), Оля Стасюк — адміністратор. Редакційну колегію журналу складають: Маріанна Заєць (з уряду) — голова СУА, Лариса Дармохвал, Святослава Гой-Стром (виковна референтка СУА), Петруся Савчак, Вірляна Ткач, Оленка Шкробут.

Журнал «Наше життя» виходить українською та англійською мовами. Головна частина журналу — організаційна. До неї належить рубрика голови СУА «Ділимося вістками та думками...» (двою мовами), в якій подається інформація про працю Головної Управи СУА, плаці СУА на найближчий період. Рубрика «Діяльність округів і відділів СУА» базується на дописах пресових референтів та членів організації. Власне, організаційна частина журналу фактично є літописом СУА, бо відзеркалює працю організації загалом, а також невтомну жертвовну працю союзянок (відзначення визначних дат української історії, видатних українців, ювілеї відділів чи округ, відзначення заслужених союзянок тощо). Припутки з імпрез та різних заходів, влаштованих окружами чи відділами СУА, зазвичай ідуть на добробачинну діяльність. Так, у рубриці «Доброчинність» друкуються пожертви союзянок на постійні фонди, зокрема на Український музей в Нью-Йорку. Не забувають у журналі і про найменших (дів дитячі сторінки), а також одна сторінка присвячена темі збереження здоров'я. «Утім, особисто мені найбільше імпонують статті про видатних жінок, часто невідомі або забуті імена», — зауважує Лідія Слиж.

Прикметним є те, що у журналі збережено харківський правопис (правопис Голоскевича). Правопис називають ще скрипниківкою, оскільки його було затверджене 6 вересня 1928 року Народним комісаром освіти Миколою Скрипником. Укладачами Харківського правопису були відомі українські мо-

вознавці, більшість з яких репресував і знищив сталінський режим (А. Кримський, Л. Булаховський, О. Курило, О. Синявський, М. Наконечний, Г. Голоскевич). Членами правописної комісії були такі літератори, як М. Йогансен, С. Єфремов, М. Хвильовий, М. Яловий. Саме харківський правопис використовує українська діаспора для значної частини своїх видань. Для порівняння: за сучасним українським правописом пишеться ефір, за харківським — етер; кафедра — катедра; Європа — Европа; блок — бльок. До речі, харківський правопис має багато схожого з класичним правописом білоруської мови (тарашкевичею).Хоча на початку 1990-х років мовознавці наполягали

Л. Слиж і С. Левицький**На свято Героїнь**

збереження української ідентичності в Америці. Молодь ще цього не розуміє і не замислюється над цими питаннями. А от коли жінка вже має онуків, то зовсім по-іншому сприймає багато речей. Тому й українські церкви, і музей український, і НТШ відіграють коносальну роль у цьому. Живучи в Нью-Йорку, — місті, що розмовляє 365-ма мовами світу, де є церкви всіх світових релігій, де є ресторани різних національностей, і де на вулиці зустрічаєш людей, одягнутих у свій національний одяг, — де б він не жив».

Успішна у професійній сфері та громадському житті, пані Ліда ніби уособлює улюблені вислів американців про «людину, яка створила себе сама». Наче перелітні птахи, що опинилися за тисячі кілометрів від рідної домівки, українці виплекали свій неповторний світ. Зрештою, життя розкидало українців по всіх усюдах. Головне — не розгубитися, не втратити власного «я», не розчинитися поміж інших культур. Схоже, Ліді Слиж це вдалося. Тут, у Нью-Йорку, місті хмарочосів, вона зуміла не лише зберегти свою ідентичність, але й стати корисною для інших людей. Доля подарувала їй вірного друга — Святослава Левицького, з яким побралася (чоловік пані Ліди помер у 48-літньому віці, коли вона жила в Україні). Добродій Левицький — історик-філолог за фахом, написав п'ять художніх творів про УПА (з них — два романі). Нині охоче допомагає своїм дружині, є постійним автором журналу, пише казки для дітей та створює до них ілюстрації. А ще Ліда Слиж, крім основної праці, допомагає доглядати свою найменшу онучку Софійку.

(Закінчення на 7-й стор.)**З родиною**

Доньки Ліди Слиж обдарували найріднішу маму та бабусю онуками (троє дівчаток та троє хлопчиків). Донька Зоряна мешкає з родиною у Брукліні; Оксана – у Флориді. Звісно, що вільний час (якого завжди бракує!) невтомна Лідія проводить здебільшого з родиною. Завжди тішиться можливості поспілкуватися з онучатами, які теж зберегли свою українську ідентичність за океаном. А ще Ліда Слиж читає твори сучасних письменниць, зазначає, що у творах Марії Матіос та Оксани Забужко надзвичайно глибокі думки. Цікавиться також творами дослідниці Оксани Кісі, яка вивчає жіночий рух. Тішиться, що мешкають з чоловіком лише в десяти хвилинах ходу від найбільшого концертного залу Нью-Йорку – Карнегі Голл, який подружжя часто відвідує. От і нещодавно ходили на концерт відомої скрипачки Соломії Івахів (родом зі Львова) і отримали велику насолоду від її гри.

Нині, озираючись на пройдені шляхи-дороги, українка Ліда Слиж часто згадує слова мами, яка залишила у спадок свою найголовнішу заповідь: «Ніколи нічого не проси в людей, а проси у Бога, він допоможе в усьому». Що ж, гріх нарикати на долю, тож Ліда Слиж вдячна за всі ласки, якими Господь щедро обдарував її. Має вірного друга, золотих дітей та онучат, які тішать маму та бабуню своїми успіхами. І, звичайно, улюбленою є праця у журналі, який вже давно став часточкою її життя.

Зрештою, журнал «Наше життя» став рідним не лише для жіночої українки, які далеко від рідної домівки вірою служать Україні. Бо нині, зінанітється Ліда Слиж, її день починається і завершується думками та помислами про Україну. І не лише думками. Українки активно долупились до добровільної діяльності, допомагаючи як учасникам Революції Гідності, так і захисникам України на східних теренах. Тішать листи від читачів, які надходять з різних куточків світу. Не може не зворушити лист, що надійшов від опука дітей-сиріт з особливими потребами Михайла Михайлінина (з Бережан, що на Тернопіллі). Вітаючи журнал «Наше життя» із 70-літнім ювілеєм, добродій Михайлінин високо оцінює жертвовну працю українок, яких доля закинула у далекі світи. «Своїм жертвовним служінням Богові, близькому та рідній Україні вже цілі покоління в Америці освятили і примножили золоті сторінки Вашого славного журналу і СУА, – пише Михайло Михайлінин. – Любов до праці і непохитну віру в Бога українки привезли з рідної землі, а сили та надія на краче життя їм додавали згуртованість, дружність, чесність та людяність. Тепер Ви також постійно переживаєте за долою рідної України і молитеся разом з нами за мир на українській землі. В Україні знають і дуже цінують велику працю Союзу Українок Америки». Тож, вітаючи журнал з поважним ювілем, добродій Михайлінин зичить усім гарздів, сподівається, що «добрий український дух ніколи не даст забути святій землі батьків».

«А що далі?» – запитає читач. Все, як завжди: наполеглива та самовіддана праця в ім'я України. І хоча, як говорить Лідія Слиж, у Нью-Йорку «маємо свою маленьку Україну» (рідна церква, дві українські кредитні спілки, Народний дім, український музей, НТШ), тієї правдивої материнської України ніщо не замінить... Тож маємо зробити все, аби українська Україна постала саме тут, на наших правічних теренах, на благословенний Богом землі. Розуміємо, що для цього маємо невтомно працювати. Та українські герої – наші сучасники – довели, що ми гідні кращого життя. Цього бажають нам наши поєстри, які творять Україну за океаном. «Хочу побажати українцям лише одне – любити свою Україну, всім серцем любити, і жити для неї. Тоді і життя в Україні зміниться на краще», – говорить Ліда Слиж. Тож нехай ці слова додадуть нам вірі і наснаги у нашій боротьбі за Українську Державу.

Наталія ОСИПЧУК,
письменниця, член НСПУ

ПЕРЕМИШЛЬ – БАСТОН УКРАЇНСЬКОЇ ДУХОВНОСТІ Й КУЛЬТУРИ З КНЯЖИХ ЧАСІВ

(ДО 70-РІЧЧЯ ДЕПОРТАЦІЇ УКРАЇНЦІВ З ЇХНІХ ПРАДАВНИХ ЗЕМЕЛЬ)

Місто Перемишль був столицею удільного князівства, провідним центром культури на західних землях Русі-України ще з раннього середньовіччя. Розташоване воно на березі р. Сян (нині Польща).

Територія уздовж р. Сян (Надсяння) з давніх-давен належала до Київської Русі, потім до 1340 р. входила до складу Галицько-Волинського князівства, а відтак підпадала під владу Польщі, Австро-Угорщини, у 1939 р. була у складі СРСР.

Про древність Перемишля та його історичне минуле свідчать численні літописні записи (перші згадки від 981 року). Літописець відтворює події тисячолітньої давнини так виразно й яскраво, що їхні учасники постають перед нами немов живі, ми неначе чуємо їхні голоси, брязкіт зброї, тупіт коней.

Під 1097 р. записано, що, зібравшись у городі Любечі, руські князі говорили одне одному: «Пошо ми губимо Руську землю, самі проти себе зваду маючи? З'єднаймося в одне серце і обережімо Руську землю. Кожен хай держить отчину свою» [2, 146].

Перемишль дістався як «отчина» князю Володареві. Але не було згоди між князями. Вже в 1099 р. Ярослав, син Святополків, привів до Перемишля угрів, і разом із королем угорським Коломаном «стали вони довкола Перемишля по [ріці] Вягру, а Володар заперся в городі...» [2, 153].

І вийшла Ланка, княгиня перемишльська, матія Володарева, до Коломана, молячи його, щоб він не мучив облогою неповинне місто і людей. Кульгавий Коломан відіхнув свою рідну тітку ногою.

Князь Давид Ігоревич, привівши половців, переміг угрів: «Збили вони угрів у товпу, як ото сокіл галок збиває, і побігли угри, і много втопились у Вягру, а другі в Сяні» [2, 153].

У 1150 р. до Перемишля приходів зі своїм військом король угорський Гейза. І взяли вони багато сіл коло Перемишля «і багато лиха нарobili Владимиру (Володаревичу) і землі його» [2, 234].

Приходив Гейза до Перемишля й у 1152 р. із великою військовою силою, але міста Перемишля вони тоді не взяли через те, «що за городом, на лузі, над рікою над Сяном був княжий двір, і там у ньому добра було багато, і туди наринули всі вої» [2, 252].

Як уже зазначалося, Перемишль – старовинний центр української культури. Тут у IX ст. після прийняття християнства нашими предками, землі яких входили тоді до складу Великого Моравського князівства, учнями Кирила та Мефодія було засновано Перемишльську єпархію, куди, як засвідчує літопис, Володимир Василькович, син князя Василька Романовича, брата Данила Галицького, «дав Євангеліє апракос, оковане сріблом із жемчугом, яке сам був списав» [2, 447]. Перемишльська єпархія невдовзі

ввійшла до складу Київської Русі, а потім – до Галицько-Волинського князівства. Після завоювання його польським королем Казимиром Великим у 1349 р. доля православних раптово змінилася – церква з народом опинилася в неволі. В 1375 р. у Перемишлі було засноване латинське єпископство – і почалася тривала та вперта боротьба з православною церквою, і лише в 1692 р. було прийнято унію, хоча ще довгі роки тут утримувалося православ'я.

У XIII-XVI ст. високого рівня досягла у Перемишлі іконописна школа, майстри якої розписували храми Європи. У XVI-XVII ст. при церквах Перемишля активно діяли братства, які постійно дбали про збереження українських національних традицій. Відомо, наприклад, що національно-культурне відродження у Галичині на початку XIX ст. розпочалося саме з Перемишаля. Цьому сприяла діяльність великої групи греко-католицького духовенства, зокрема О. І. Могильницького, засновника першої дяко-вчительської школи (1815), автора перших підручників для народних шкіл.

На розвиток культури в Перемишлі великий вплив справив єпископ Іван Снігурський (1815-1847). Його стараннями було створено перший у Галичині кафедральний хор, що виконував твори Бортнянського, Березовського, Веделя.

Відомо, що Перемишль мав давні музичні традиції: у бібліотеці греко-католицької капітули (при кафедральному храмі) і в музеї греко-католицької духовної семінарії зберігалися ірмологіони, пергаментні листки з нотами, мабуть, ще з XV ст.

Ярослав Пащак, уродженець с. Бонарівки на Заясанні, у своїх спогадах пише, що в бібліотеці греко-католицької капітули зберігались українські історичні цінності: оковані золотом трираменний хрест – подарунок молдавського воєводи Іона Александра (1475), дві омофори Єпітрахіль, подаровані Богданом Хмельницьким, та корона, надіслана папою Інокентієм IV князю Данилові Романовичу, якою він коронувався в місті Дорогочині у 1253 р. Цю корону, перероблену на єпископську митру, можна було побачити на голові перемишльського єпископа Йосафата Коциловського, одного із засновників музею і його директора, музей мав багато цінних експонатів – предметів побуту та праці селян (сорочки, рушники, вишиванки, підвічники, писанки, вироби з кераміки та ін.), велику колекцію старовинних монет, зібрання ікон, у тому числі XV-XVI ст., хрести, інструкції царських воріт та іконостасів і т. ін. [1, 41].

Із пам'яток часів Галицької та Галицько-Волинської держав з Перемишлі залишилися тільки мури, якими огородив місто перемишльський князь Володар Ростиславич (помер у 1124 р.). Побудований ним кафедральний храм не зберігся: польський король Ягайло в 1412 році передав його полякам, які собор розібрали та з цегли побудували свій кафедральний храм, що стоїть і досі.

Зауважимо, що на початку панування короля Ягайла в Перемишлі було шість церков, а костелів – три, ніхто не признається.

Із пам'яток часів Галицької та Галицько-Волинської держав з Перемишлі залишилися тільки мури, якими огородив місто перемишльський князь Володар Ростиславич (помер у 1124 р.). Побудований ним кафедральний храм не зберігся: польський король Ягайло в 1412 році передав його полякам, які собор розібрали та з цегли побудували свій кафедральний храм, що стоїть і досі.

Зауважимо, що на початку панування короля Ягайла в Перемишлі було шість церков, а костелів – три, ніхто не признається.

Із пам'яток часів Галицької та Галицько-Волинської держав з Перемишлі залишилися тільки мури, якими огородив місто перемишльський князь Володар Ростиславич (помер у 1124 р.). Побудований ним кафедральний храм не зберігся: польський король Ягайло в 1412 році передав його полякам, які собор розібрали та з цегли побудували свій кафедральний храм, що стоїть і досі.

Зауважимо, що на початку панування короля Ягайла в Перемишлі було шість церков, а костелів – три, ніхто не признається.

Із пам'яток часів Галицької та Галицько-Волинської держав з Перемишлі залишилися тільки мури, якими огородив місто перемишльський князь Володар Ростиславич (помер у 1124 р.). Побудований ним кафедральний храм не зберігся: польський король Ягайло в 1412 році передав його полякам, які собор розібрали та з цегли побудували свій кафедральний храм, що стоїть і досі.

Зауважимо, що на початку панування короля Ягайла в Перемишлі було шість церков, а костелів – три, ніхто не признається.

Із пам'яток часів Галицької та Галицько-Волинської держав з Перемишлі залишилися тільки мури, якими огородив місто перемишльський князь Володар Ростиславич (помер у 1124 р.). Побудований ним кафедральний храм не зберігся: польський король Ягайло в 1412 році передав його полякам, які собор розібрали та з цегли побудували свій кафедральний храм, що стоїть і досі.

Зауважимо, що на початку панування короля Ягайла в Перемишлі було шість церков, а костелів – три, ніхто не признається.

Із пам'яток часів Галицької та Галицько-Волинської держав з Перемишлі залишилися тільки мури, якими огородив місто перемишльський князь Володар Ростиславич (помер у 1124 р.). Побудований ним кафедральний храм не зберігся: польський король Ягайло в 1412 році передав його полякам, які собор розібрали та з цегли побудували свій кафедральний храм, що стоїть і досі.

Зауважимо, що на початку панування короля Ягайла в Перемишлі було шість церков, а костелів – три, ніхто не признається.

Із пам'яток часів Галицької та Галицько-Волинської держав з Перемишлі залишилися тільки мури, якими огородив місто перемишльський князь Володар Ростиславич (помер у 1124 р.). Побудований ним кафедральний храм не зберігся: польський король Ягайло в 1412 році передав його полякам, які собор розібрали та з цегли побудували свій кафедральний храм, що стоїть і досі.

Зауважимо, що на початку панування короля Ягайла в Перемишлі було шість церков, а костелів – три, ніхто не признається.

Із пам'яток часів Галицької та Галицько-Волинської держав з Перемишлі залишилися тільки мури, якими огородив місто перемишльський князь Володар Ростиславич (помер у 1124 р.). Побудований ним кафедральний храм не зберігся: польський король Ягайло в 1412 році передав його полякам, які собор розібрали та з цегли побудували свій кафедральний храм, що стоїть і досі.

Зауважимо, що на початку панування короля Ягайла в Перемишлі було шість церков, а костелів – три, ніхто не признається.

</

Ostap VISHNIA ЧУХРАЇНЦІ

Спроба характеристики

ПЕРЕДМОВА

«Чухраїнці», як ми знаємо, — це дивацький народ, що жив у чудернацькій країні «Чукрен».

Країна «Чукрен» була по той бік Атлантиди.

Назва — «чухраїнці» (і про це ми знаємо) — постала від того, що народ той завжди чухався...

В цій моїй науковій праці ми спробуємо, за виконаннями матеріалами, зазнайомити з характеристикою вищено-названого дивного народу.

РОЗДІЛ I

Країна «Чукрен», як про те свідчать матеріали, знайдені при розкопках гробниці чухраїнського царя Передериматію-ріохора, розлягалася на чималій просторіні від біблійської річки Сону до біблійської річки Дяну. Біля річки Дяну простяглося пасмо так званих Кирпатих гір. Це — на заході...

Південні країни «Чукрен» обмивало море з водою синього колору. Синім ті море зробилося дуже давно, ще тоді, коли найбільша в світі катастрофа — баг одділив океані від землі. Тоді те море хотіло зробитися океаном — надулося, посиніло, та так синім на весь свій вік і залишилося.

В синє море текла найулюбленіша чухраїнськими річка Дмитро. А на південному заході була велика річка Дейтро. Од цих річок і чухраїнці прибрали назв: Наддмітрянці і Наддістярнці. Наддмітрянці — це ті, що жили над річкою Дмитром, а Наддістярнці — над Дейтром.

Чухраїнців було чимало і щось понад тридцять мільйонів, — хоч здебільші вони й самі не знали, хто вони такі суть... Як запитають було їх:

— Якби ви, лорди, нації?

Вони, послухавши, одновідають:

— Та хто й знає?! Живемо в Шенгерієві. Православні.

«Чукрен» була країна хліборобська. На ланах її на широких росли незнані тепер хліба: книши, паліници, перепічки... А найбільше чухраїнці любили на вгородах соняшники.

— Хороша, — казали вони, — рослина. Як зацвіте-зацвіте-зацвіте. А потім як і схилить і стойть перед тобою, як навколошкі... Так ніби він — ти, а ти — нібипан. Уперто покірлює рослина. Хороша рослина.

РОЗДІЛ II

Мали чухраїнці цілих аж п'ять глибоко національних рис. Ці риси настільки були для них характерні, що коли б котрийсь із них загубився в мільйоновій юрбі собі подібних істот, кожний, хто хоч недовго жив серед чухраїнців, вгадає:

— Це — чухраїнець.

І ніколи не помилиться... Його (чухраїнця) постать, його рухи, вираз, сказати би, всього його корпуса — все це так і випирає оті п'ять головних рис його симпатичної вдачі. Риси ці, як на ту старовинну термінологію, звалися так: 1. Якби ж знаття? 2. Забув. 3. Спізнивсь. 4. Якось-то воно буде! 5. Я так і знав.

Розглянемо поодинці всі ці п'ять характерних для чухраїнця рис. Нагадаємо тільки, що розкопані матеріали сильно потерпіли від тисячолітньої давнини, а декотрі з них й понадріваний так, ніби на цигарки, хоч матеріали ті ні на книжки з сільського господарства, ні на газети не

Остан Вишня, 1925 р.

подібні. Одну з книжок, писану віршами, викопано разом з глечиком.

Академіки кажуть, що, очевидно, чухраїнці накривали глечики з молоком поезією: насінівки в них була розвинена вже тоді культура.

Книжка дуже попсована, вся в сметані. Сметана та взялася струпом. Хімічний досвід того струпа виявив, що то — крейда. Як додадуться вчені, сметану було накрито книжкою біля якоїсь великого міста. Отже, дуже тяжко працювати над тими матеріалами. Через те характеристика кожної національної чухраїнської риси може бути не зовсім повна. Ми зарані просимо нам та дарувати. Не ми в тому винні, а тисячоліття.

Вивчали науково кожну окрему рису ми, за браком часу й місце, навряд чи зможемо. Доведеться обмежитись наведенням для кожної з них наочних прикладів: так, ми гадаємо, буде й швидше, як для широкого загалу зрозуміліше.

ЯКБИ Ж ЗНАТТЯ

Найхарактерніша для чухраїнців риса. Риса-мати. Без неї чухраїнець, а риса ця без чухраїнця — не риса...

Повстала ця риса в чухраїнців з от якого приводу. Вишивав один із них хату. Зліз аж до бовдура і посунувся. Сунеться й кричить:

— Жінко! Жінко! Соломі! Соломі!

Геп!

— Не треба...

Це, значить, кричав чухраїнець жінці, щоб вона, доки він гепне, соломі на те місце, де він гепне, підіслала. Не встигла жінка цього зробити. Тоді виходить: «Не треба».

І от після цього й укоренилася глибоко ця риса в чухраїнцеву вдачу. Як тільки яка притичина, зразу:

— Якби ж знаття, де впадеш, — соломки б підіслав.

Або:

— Якби знаття, що в кума піття...

І так в кожнім випадку життя чухраїнського цивілізованого.

От будують чухраїнці якунебудь будівлю громадську. Збудували. А вона взяла і упала, і зразу:

— Якби ж знаття, що вона впаде, ми б її не сюди, а туди будували.

Є серед матеріалів характерний запис, як попервах чухраїнці свою культуру будували. Узялися дуже ретельно...

А потім за щось завелись, зразу за голоблі (була в них така зброя, на манір лицарських середньовічних спісів) та як зчепились полемізували... Полемізували, аж дивляться — у всіх кров тече... Тоді повстали й стогнуть:

— Якби ж знаття, що один одному голови попровалюємо, не бились би.

Сильно тоді в них культура затрималася... Та й не дивно: з попроваленими головами не дуже культурне життя налагодиши... Вирішили якось

бенка. Бо не лише від великого до смішного, від українія до «чухраїнця» — один крок, але й від «чухраїнства» — до великої біди. І шахтарські трагедії, і вже трохи давній Чорнобиль, і злодоги з депутатськими мандатами, яким ми дозволяємо збиткуватися над Вітчизною, здоровим глузdom, економікою, — все це ланки одного ланцюга, яким, здається, від віку стрижений наш народ.

Ще понад 70 літ тому (на сьогодні — вже 87! — Ред.) Остан Вишня назвав оті невидимі «кайдани долі» «чухраїнством». Що ми сьогодні можемо сказати йому у відповідь?».

Якби живий був сьогодні незабутній О. І. Губар, додав би він до списку «чухраїнських» бід і окупацію Криму, і війну на українському сході... Перечитаймо ще раз класиків, і почуймо та зрозумімо вже їх, нарешті!

вотрепетні питання «українознавства», вивищення національної мови, її розвитку, впровадження її в державне користування. Письменника хвилювала проблема відродження національної свідомості і гідності нашого народу. Це знайшло відображення в «Українізумі» (1926-1929 рр.), котра витримала шість видань. В усмішці «Дещо зукраїнознавства» відкидаються примітивні стереотипи про Україну. Багато уваги приділяв Остан Вишня процесові українізації, наголосував на її значущій ролі в піднесенні української культури. Понад п'ять десятиліть ці твори не перевидавалися. І це тому, що вони своїм ідейним змістом, пафосом були опози-

Талант сміхотворця — метал дорогоцінний. Природа щедро обдарувала ним Павла Михайловича Губенка, що увійшов у новітню українську літературу під псевдонімом Остан Вишня, умноживши легіон її класиків. У своєму щоденнику він записав: «Я — народний слуга! Лакей? Ні!»

Не присмикався! Вождь? — Та Боже борони! Слуга я народний, що все мое життя хотів, щоб зробити народові щось!».

Принцип народності став визначальним принципом його естетичного кредо. Народові, дорогій його гарячо-

му серцю Україні він віддав

Олександр ГУБАР

сміху Остапа Вишні багато сказано дослідниками. Учені сходяться на тому, що вона загартувана на традиціях усно-поетичної народної української гумористики, класичної української, російської та зарубіжної сатирико-гумористичної літератури. Дослідники посилаються на І. Котляревського, Т. Шевченка, М. Гоголя, М. Салтикова-Щедріна, А. Чехова, а також на Марка Твена. Але, на їхню думку, при всьому цьому наш «генерал сміху» залишається неординарно-самобутньою творчою індивідуальністю.

Цілком оригінальну, нову оцінку сміху Остапа Вишні дав Максим Рильський:

«...Це сміх не «з панського ганку» — саме поняття та-

цінні до атмосфери, створеної тоталітарною системою. Сміх Остапа Вишні був її кільчиною в оці, бо надавав народові енергії, надихав на спротив жорстоким обставинам, зривав із них маскуру. Шоб уявити умови, в яких опинилися творча інтелігенція, діячі культури, письменники, нагадаємо деякі факти наближення наїстращіншої трагедії в історії України XX ст.

З другої половини 20-х років активізувався процес, спрямований на утвердження абсолютного ідеологічного монополізму більшовицької партії в галузі духовної культури — науки, мистецтва, літератури. В партійних ухвалах панували настанови про необхідність боротьби проти виявів буржуазної ідеології в літературі, бо «в нас класова боротьба взагалі, так само вона не припиняється і на літературному фронті». Найменші прояви відстулювали від ідеологічних догм кваліфіковані як прояви буржуазної ідеології, як відвертий захист класових інтересів непманства та куркульства. Особливо гостру реакцію викликали ідеї суверенності України, що знайшли вираження у статтях М. Хильового, опублікованих 1925-1927 рр. під час літературної дискусії.

Припинила своє існування, потрапивши під політичний тиск, і літературна організація «ВАПЛІТЕ» («Вільна академія пролетарської літератури»), лідером якої був М. Хильовий. Разом зі своїми однодумцями він вирішив дати одокладо-логічному цикуванню, розпочавши видавати літературно-мистецький альманах «Літературний ярмарок» (проіснував до лютого 1930 р.). Історики літератури цілком правильно віднесли альманахи до найяскравіших явищ в українській періодиці. В ньому виступали обдаровані письменники та митці. Серед них був і Остан Вишня.

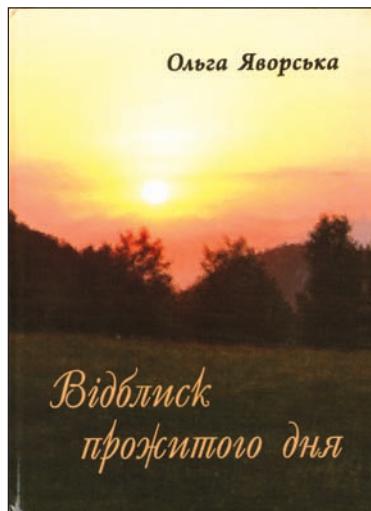
(Продовження на 9-й стор.)

«Відблиск прожитого дня» — так називається нова книга повістей, новел, оповідань письменниці-педагога зі Львівщини Ольги Яворської. Пропонуємо увазі читачів одну з новел із цієї книги.

Ольга Яворська

Покваплюся свій вік
не змарнувати.
Допоки день. Допоки ще живі.
Любов Проць

Марійка розстеляла ліжко, коли прибігла захекана сусідка.

— Біжи до телефону, з Тернополя хтось турбує.

— Сестра, мабуть, — здогадалася Марійка.

Вона не помилилася, зі слухавки дійсно долинув голос її старшої сестри Оксани.

— Марійка? Ну, слава Богу... Третій раз телефону сьогодні. Коли ви собі нарешті телефон проведете?

— Що сталося? — Не витримала Марійка.

— Дуся тата привезла до мене, уявляєш? Заштовхнула з візком до під'їзду і «тю-тю, на Воркуту». Тільки її я бачила. Він же діабетик. Кілька років тому обморозив ноги, почалася гангрена. А тепер каліка — без обох ніг. Негайно приїжджає, порадимось, що робити, куди його подіти. Я телефонувала в Київ до Миросі, вона також приїде.

Повернувшись додому, Марійка мовччи повкладала дітей спати. Віталій поїхав у село до матері обгортати картоплю і залишився там ночувати. Лягла, але сну не було. Перед очима стояла стара хата, по-дів'я, обсаджене шовковицю і акаціями, збоку від хати — стрімкий потічок. Батько вийшов із стодоли з торбиною в руці, у торбині щось ворушилося.

— Віднеси, кинь у Стрипі.

У лісі, біля річки, Марійка розв'язала торбину і зазирнула всередину. На камені сиділо прегарче чорне кошеня і дивилось на дівчинку чудовими зеленими очима. Марійка вийняла кошеня, поклада на траву, глянула, — а в торбині ще троє сіреньких. Дівчинка довго бавилась з кошенятами, цілуvala їх у симпатичні мордочки, гладила і носила по черзі на руках. Вирішила залишити малюків у старому курені, який збудували пастухи як сковок від дощу.

— Я приходитиму до вас щодня і потайки носитиму вам молочко, — шепотіла на прощання. Торбинку з каменем кинула у річку.

На другий день зранку тато підняв за волосся Марійку і виволік надвір.

— Де ти поділа кошенята?

Дівчинка мовчала. Тоді він щосили відрив її кілька разів рукою по лицю, з носа потекла кров. Марійка дивилась на нього переляканими очима, боячись заплакати чи пово-

рухнутись, щоб витерти обличчя.

— А тепер дивись! — люто закричав тато.

Вхопив кошенят, та й одне за одним повікдав у воду.

Марійка і гадки не мала, ховаючи кошенят, що кішка може знайти їх і принести додому. Після того вона захворіла. Лежала в гарячці і марилюсь її поле, заквітчане м'ятою, любистком і воловішками. Вона, Марійка, носить у подолку спіднички четверо кошенят, шукаючи куди б їх заховати, а з простиру її переслідують холодні батькові очі. Раптом дівчинка відчуває важкі ударі по голові, кошенята жалібно няють і Марійка біжить з ними до лісу. Довго бігає від дерева до дерева, шукаючи дупло, але батько на-зdogаняє її, вириває кошенята і кидає у воду, що невідомо звідки взялася у лісі. Марійка бачить їх, але бойтися кричати, бо перед нею чорне баговиння. Якась дивна ко-

Ольга ЯВОРСЬКА

ЖОВТИЙ ЦВІТ ГІРКОТИ

льюрова пташка своїм щебетом кличе її у поле, прикрашено барвами літа. Марійка піднімає до неба очі і бачить невинне сонце, відчуває його тепло, яке все одно не може полегшити болю утрати...

З острахом думала про зустріч з батьком, якого не хотілося згадувати. Але гадки не зважали на її бажання і одна за одною лізли до голови. Згадалося його пренахабне обличчя, коли привів Дусю.

— Щоб ніхто не посмів образити її, — промовив до дітей, що здивованими очима проводжали на другу половину хати дебелу червоношукшу даму в модній оксамитовій сукні. А в світлиці лежала хвора маті.

— Щоб мама не дізналася, зрозуміли? — зразу зоріентувалася найстарша Оксана, якій ішов уже двадцятий рік. — Може, не набереться нахабності заходити до мами, от вона і думатиме, що з курорту не приїхав. Ну я їм влаштую, я їм влаштую, — промовила зі злістю крізь сльози.

Десь через дві години приїжджа, одягнена у довгий червоний халат, вийшла на подвір'я. Походивши по стежки, пішла до квітника, по-черзі понюхала кілька квіток, а потім підійшла до Марійки та Миросі, що спіллоба дивились на неї, і, простягнувшись мішечком з цукерками, облесливо усміхнулась: «Пригощайтесь, девочкам!». Дівчата, не промовивши ані слова, побігли геть.

— Ужас, яка невихованість, — відкупили губу дама, обличчя якої, розігравшись під сонцем, вкрилось ряснім потом.

Більше вона до них не обзивалася. Діти також обмінили батька і його коханку Дусю. Але якось батько сам зайшов до світлиці. Мама, побачивши його, усміхнулась, і її очі наповнилися слізами. Марійка донині не знає, чи це були слізми радості, чи, може, болю.

— Коли ти приїхав? — запитала ледь чутно.

— Він не відповів.

— Я вимагаю твоєї згоди на розлучення, — промовив по хвилі.

Мама довго мовчала, втупившись очима у стелю.

— Нас Бог скоро розлучить, Ва-силю. Не хвилюйся, тобі не доведеться довго чекати, — сказала рівним спокійним голосом і відвернулася до стіни.

Біж знаття» тісно переплелися дві наступні: «якось-то воно буде» та «як ізнатя». Усі вони в своїй сукупності є вираженням духовного деформації чураїнців. І життя їхне перетворилося в якийсь дивний «вічний двигун» — в оте «перpetуум мобіле», в ходіння по замкненому колу. Тут варто нагадати промовистий, по-мистецьки витончено вивершений епізод.

«Коли чураїнці було по-

до вечора пролежала, не повертаючись, і ніхто не наважився її зачепити.

А через місяць померла.

* * *

Коли повернувся чоловік, діти ще спали. Марійка розповіла йому все.

— Пойду, зустрінусь з сестрами. Влаштуємо його у якийсь притулок. Знаєш, Віталію, я шукаю у своїй душі хоч промінчик тепла для батька, але не знаходжу. Скільки горя зазнали ми всі через нього. Він не навідів нас, бив за найменшу провину, штовхав, як собачат. Він не вникав у наші долі, не тішився нашими успіхами...

У поїзді задрімала. І приснилася їй мати — молода, усміхнена. Стоїть серед трав, руки до неба піднінесла.

— Я, Марічко, у спілому колосі, у яблуневій гілці, у калиновім на-мисті. Я залишила любов, а чорну кривду взяла з собою, щоб вона вам душі не роз'їдала. Моя душа,

батько подивився на дочок і Марійку, вперше за багато років, побачила в його очах страх, втому і відчай.

— Ось, сестрички, привезла нам Дуся батеньку, — промовила тремтім голосом Оксана. Радуйтесь поверненню блудного тата. Він вже для нас не загроза — не вдарить, не штовхне, не вгощатиме Дусю морозивом на наших голодних очах. Він ціле життя намагався обдурити долю, але вона обдурila його.

— Я би все простила: і те, що він зламав мені руку, і те, що гроши, так тяжко зароблені мною на колгоспному полі, забрав, але мамину кривду простити не зможу. Він підписав її смертний вирок, — крізь сльози промовила Миросі.

— Я любив вашу маму, — похмуро промовив батько. — Вона хворіла туберкульозом, тому й померла.

— Ти любив її, поки вона була здорована, любив, коли сміялася, сюсюкала біля тебе. Але досить було мамі поскаржитися на здоров'я, як ти впадав у страшну лють, ненави-

разів, здушивши крик серця, я хотіла піти світ за очі, але не могла залишити сестер. Кажуть, що роки заколисують біль, та я в це не вірю. У мене просто немає сили забути про пекло, в якому ми жили. Я тебе до себе не візьму.

— Пригадуєш, тату, як ти вдарив мене по голові і я після того два тижні лежала зі струсом мозку? — крізь сльози запітала Миросі. — Ти вдарив мене за те, що корова залишила на плоті. Ми були щасливі, коли ви після відпочинку поїхали знову до Одеси, бо за нами не стежили Дусині брехливі, а твої, повні гніву, очі. Ти забрав і подарував Дусі золотий ланцюжок, який мама, вмираючи, заповіла Марійці.

Марійка стояла, прихилившись до стіни, і смуток нечутного ходою провадив її разом з сестрами по дорогах дитинства. І були ті дороги такі безрадісні, на їхніх обочинах жовтим квітом цвіла гіркота.

Пригадалася, як, заховавшись від розлюченого батька в бур'янах, вона раптом побачила змію, що повільно повзла до неї. Марійка не поворухнулася. Змія переповзла через босі ноги дівчинки і скочила в траві, не зачепивши її. Гнів батька був страшнішим, він би, знайшовши дочку, не помилував.

На другий день Марійка, по-прощавшись з сестрами, пішла на вокзал. До відправлення поїзда залишилось дві години. Не простилиши батькові, відчуваючи змію, що повільно повзла до неї. Марійка не поворухнулася. Змія переповзла через босі ноги дівчинки і скочила в траві, не зачепивши її. Гнів батька був страшнішим, він би, знайшовши дочку, не помилував.

— Але ж у нас однокімнатна квартира, двоє малих дітей, — виправдовувалася перед собою. — Як же ми п'ятеро помістимось? Батько ж інвалід.

Відчай його німого погляду, коли виходила з хати, як гострий спис простирав серце. Бреда через людський натовп, знеможена до краю.

На вокзалі, вже не вагаючись, вийняла з гаманця гроші і купила у каси два квитки до Львова. Коли повернулася, то з притаманною її пристотю усміхнулася до сестер.

— Я забираю батька до себе. Найважче вже позаду. Ми всі порозуміємося, повинні порозумітись, бо це — наш тато. Я побачила на його зnekровленому обличчі дуже сумні очі, він вже старий, зранені ноги майже не служать йому. Ми повинні простити, бо ми всі — одна родина.

Віталій вийшов назустріч Марійці. Побачивши з перону, що вона вовтутиться з інвалідним візком, стрибнув до тамбура і спрітно допоміг дружині.

— Ну, що ж, тату, з приїздом додому, — широко усміхаючись, протягнув старому руці. — Чого ви зажурилися? Все буде добре.

Батько мовчав. Сльози одна за одною викочувалися з поблякливих старечих очей, текли по зарослому обличчю і падали на поморщені руки.

Порушені письменником проблемами набувають особливої актуальності в наш час, коли необхідно зосередити всі зусилля народу для вирішення такого важливого історичного завдання — розбудови могутньої, багатої, щасливої сувореної України.

Олександр ГУБАР,
професор Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського,
член Національної спілки письменників України
м. Сімферополь 2000 р.

ОСТАП ВИШНЯ СМІЄТЬСЯ

(Закінчення.
Поч. на 8-9 стор.)

Сильно тоді в них культура затміялася... Та й не дивно: з попролевними головами не дуже культурне життя налагодиш...». Це пряма оцінка Остапа Вишні ситуації, в якій опинилася українська культура. Ситуації не тільки комічної, а й глибоко драматичної.

З першою головною «ри-сою-матір'ю» чураїнці вже

чинають якусь роботу, хоч би в якій галузі їхнього життя та робота виникала, і коли хто-небудь чи збоку, чи, може, трохи прозорливіший зауважив:

— А чи так ви робите?

Чураїнець обов'язково подумає трішки, почухається і не звідко прокаже:

— Та! Якось-то вже буде!

І починає робити...

Коли ж побачить, що нароп-

бив, аж пальці знати, тоді:

— Я так і знав!

— Шо

УКЛОНИТЬСЯ КВІТОЧЦІ

Синьоокий ранок
Грає на сопілку,
Бджоленят в дорогу
Наставляє бджілка:
— Де б ви не літали,
Чи в саду, чи в лузі,
уклоніться кожній
Квіточці в окрузі.
А ще побажайте
Красного їм літа —
І багато меду
Подарують квіти.

Олександр
БОГЕМСЬКИЙ

УКРАЇНСЬКИЙ

Нині валове виробництво меду в Україні оцінюється в 40–60 тисяч тонн. У нас виробляють найбільше в світі акацієвого меду — одного з найцінніших сортів. Близько 5 тисяч тонн меду різних сортів щороку експортується. На експорт в Україні також розводять бджіл — найвитривалішу та найвідомішу карпатську бджолу постачають до різних країн.

Українці не тільки виробляють та експортують багато меду, але й багато його споживають — приблизно 1,2 кг на одну людину щороку. На першому місці за цим показником Австралія — тут кожен мешканець вживає до 1,6 кг меду на рік.

Такого меду, як зараз в Україні, немає ніде у світі. Найароматніший мед із

Павло ГЛАЗОВИЙ

СОЛОДКА ХАТКА

Якось бігло ведмежатко
Та й натрапило на хатку.
Стойте вона на льоду,
Уся в цукрі і меду.
Дах примерзлий,
не прибитий,

МЕД

— НАЙСМАЧНІШИЙ!

осоту, донника. Вживаючи якісний український мед, ви можете збагатити організм біологічно активними речовинами і покращити свій імунітет.

Мед недарма вважається одним із національних українських продуктів — за різними даними, від чотирьохсот до семисот тисяч українців мають пасіки і розводять бджіл. А колись, у давнину, люди отримували мед так само, як... ведмеди: просто «викрадали» його у бджіл, знайшовши і розривши гніздо. Перший крок у свідомому бджильництві — це знайти «медове дерево», помітити його так, щоб інші зрозуміли, що бджоли вже мають свого «господаря», і зробити поблизу нові дупла, аби бджоли мали, де оселитися. Такі осередки

називали «бортами», а людей — бортниками, «борти» передавали у спадок, а мед вважався універсальним товаром для обміну. Коли через господарські потреби доводилося вирубувати ліс, бортники почали зірвати частини дерев з бджолиними гніздами і переносити їх ближче до житла — це були перші нерозірні вулики. З'явилось й слово «пасіка». Втім, до сучасного бджильництва тоді було далеко: щоб отримати мед, доводилося зруйнувати стільники, які бджоли потім відновлювали.

Так тривало століттями. У XVII столітті з'явилися вулики, в яких за допомогою дощечок бджолам давали «напрямок», в якому будувати нові стільники. Спочатку з'явився «книжковий вулик» Гюбера, в якому стільники будувалися в шухлядах на петлях — немов на сторінках книги. А у 1815 році українець Петро Прокопович запропонував конструкцію рамкового вулика, яка застосовується й донині. Втім, у багатьох країнах «офіційним» винахідником рамкового вулика вважають Лангсторта, який у 1851 році запатентував цю технологію. У 1865 році була винайдена ротаційна медогонка. Усі ці винаходи є основою сучасного бджильництва.

— Де ж я, де ж я буду жити?

Платон ВОРОНЬКО

В ЛІСІ є ЗЕЛЕНА ХАТА

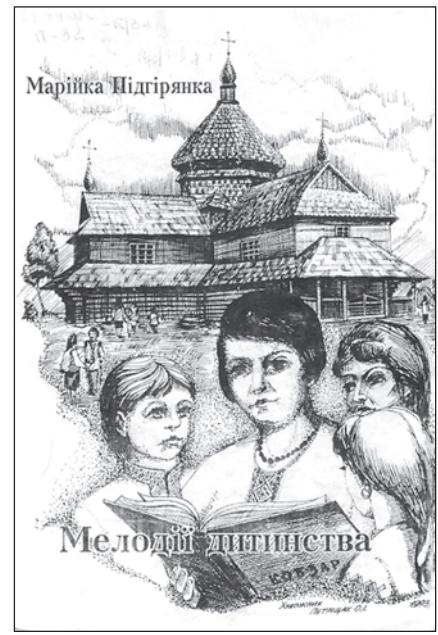
В лісі є зелена хата,
Там поснули ведмежата,
А найменший — вереда —

ВІРШІ НАШОГО ДИТИНСТВА

Марійка ПІДГІРЯНКА

Марійка Підгірянка (справжнє прізвище Ленерт-Домбровська, 1881–1963) — відома українська поетеса, яка народилася в прикарпатському селі Білі Ослави на Станіславщині (тепер Івано-Франківщина). Понад сорок років учительювала у далеких гірських селах Галичини та Закарпаття. У 1908 році побачила світ її перша збірка віршів «Відгуки душі». Похована поетеса на Личаківському кладовищі у Львові.

Тривалий час Марійка Підгірянка працювала в дитячій літературі, вміщуючи багато віршів у читанках, букварях, шкільних хрестоматіях. Цілу низку її поезій покладено у музику, кілька п'ес стались у самодіяльних дитячих колективах.

Творчість письменниці для дітей виросла на ґрунті народнопоетичних образів. Наповнюючи вірші властивими народній поезії формами і символами, вона разом з тим знаходить відповідні, але не тотожні фольклорні поетиці засоби. Так, у «Смерічі» традиційна народна характеристика цього дерева викликає у дітей позитивні емоції. Вірші її легко запам'ятовуються, просяться на музику.

Василь ЛАТАНСЬКИЙ, учитель-україніст
с. Пруди, Советський р-н, АР Крим

ГАННУСИНА ПІСНЯ

Співаночки мої любі,
Де я вас подію?
Понесу вас в половину,
З вітрами розвію.

А там будуть вівчарики
Вівці випасати,
Будуть мої співаночки
У траві збирати.

Будуть, будуть вівчарики
Білі вівці пасти,
Будуть мої співаночки
В трембітку класти.

СМЕРІЧКА

Дзвонить, грає
срібна річка,
А в кришталну воду
Задивилася смерічка
Та й на свою вроду.

Гей, виросла ж та висока,
Та нема її пари:
Пила воду із потоку
І сивої хмарі.

Брала пахощі з повітря
У весняну пору;
Вибуяла так на вітрі,
Виросла угороу!

СПІВАНКА ПРО МІСЯЦІ

Ой місяць січень
кличе мороза,
Морозить лиця,
щипа носа.

А місяць лютий вітрами дує,
На водах з льоду
мости буде.

Березень-місяць
льоди поломить,
Весняну пісню
річка задзвонить.

Квітами квітень
всіх привітає,
Усі садочки порозквітає.

Гей, травень приде
у дні чудові,
Простелить всюди
трави шовкові.

А місяці червень
луги покосить,
Червоним соком
ягідки зросить.

А місяць липень
гарячим літом
Обсипле липи
пахучим цвітом.

А місяць серпень
серпом задзвонить,

Достиглий колос
додолу склонить.

Вересень-місяць
добре ґаздує,
Овоч смачненький

дітям дарує.

А місяць жовтень
мряку розсіє,
В лісах, в садочках

лист пожовтіє.
А листопад той
жалю не має,

З дерев останнє
листя зриває.

А місяць грудень
на радість людям —
Сніжком присипле

замерзле груддя...

ГОСТИНА ХАТА

Тесляре, тесляре,
збудуй мені хижку
В зеленім садочку,

в квітучим затишку.
Змуруй мені, муляре,

піч та й рівненько,
Щоб в хаті зимою

було всім тепленко.

Ти справ мені, столяре,
двері й віконця,
Поріг від дороги,

а вікна до сонця.
А ти мені, скляре,

встав скло ясне в рамку,
Аби мені сонце

світило від ранку.
Ковалю, ковалю,

зготув мені ключик,
І сильні зависи,

й замочок блискучий.
Я буду раденько

замок відмикати,
Щоб ви не минали

гостинної хати.

УКРАЇНО!

В удовичій одежі йдеш
Через сей світ

І ноги на терни кладеш
Вже сотки літ.

Зі змучених грудей
трясеш

Кровавий слід.
І руки сковані несеш

Вже сотки літ.
Падеш, як пада на сніги

Ізмерзлий цвіт,
Бо мучать Тебе вороги

Вже сотки літ,
І чорна зрада гріб гребе

Тобі в привіт,
Бо діти зраджують Тебе

Вже сотки літ.

Підготувала
Галина ЛЕЛЕКА

Сивій мамі набрида.
Каже: «Я не хочу спати,
Утечу вночі із хати,
Коли меду не даси,
Риби, сала, ковбаси!»
«Люлі-люлі, треба спати,
Над синком
шепоче мати,—
Як заснеш — тобі усе
Сон в корзині принесе».

«БОЖЕ, ОТЧЕ МИЛОСТИВИЙ, ТИ НАМ ДАВ ТУ МОВУ КРАСНУ...»

МОЛИТВА ЗА РІДНУ МОВУ

Боже, Отче милостивий,
Ти нам дав ту мову красну,
Поміж мовами найкращу,
Нашу рідну, нашу власну.

Тою мовою співала
Нам, маленьким,
наша мати,
Тою мовою навчала
Тебе, Боже, прославляти.

Тою мовою ми можем
Величатись перед світом,
Бо між мовами ця мова —
Мов троянда поміж цвітом.

Хоч би й хто
напастував нас,
Хоч би й хто
посмів грозити, —
Дай нам силу, дай відвагу
Рідну мову боронити.

Поможи, Небес Владико,
По Твоїй хай буде волі,
Щоб та мова гомоніла
Вільно: в хаті,
церкви, в школі.

Дай діждати пошанівку
Рідного святого слова,
Щоб цвіла на славу Божу
Наша українська мова!
Юрій ШКРУМЕЛЯК

За минуліх кримських обставин радісно кожній щасливій нагоді опинитися у рідномовному колі і відтанути трохи душево... До Дня української писемності та мови в бібліотеці Кримського інженерно-педагогічного університету, де діє кафедра української філології, відбулася зустріч студентів та викладачів з кримськими письменниками і — нащою «Кримською світлицею». Завідувач кафедри Ніна Фе-

дорівна Грязян, розпочинаючи захід, привітала присутніх зі святом Українського Слова. Перед присутніми виступив письменник і викладач, доцент кафедри української філології Михайло Вишняк, який прочитав свої гумористичні та ліричні вірші. Ще більше підняв настрої слухачам заслужений артист АРК, гуморист і пародист Аркадій Вакуленко, зачитавши власні твори з нещодав-

но виданої збірки «Веселі українське слово». Член Національної спілки письменників України, лауреат премії ім. С. Руданського Віктор Стус розповів про свої вже видані книжки з історії нашого краю та поділівся творчими планами на майбутнє. Головний редактор «КС», заслужений журналіст України Віктор Качула розповів, де тепер, «в анексії», можна читати «Кримську світлицю» і закли-

кав студентів «гостріти слово дією» — дописувати на Інтернет-сайт газети.

Гости передали для бібліотеки й української кафедри свої книги, залишилася там і наша «Світлиця». А перед очима досі сяють слова «Молитви за рідну мову» колишнього січового стрільця Юрія Шкрумеляка — з відеопрезентації, яку підготували студенти. Оптимістичний, до речі, факт! *Інф. «КС»*

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЄВПАТОРІЇ

Впродовж багатьох років українська громада Євпаторії завжди збиралася гуртом на відзначення пам'ятних і ювілейних дат, народних і державних свят. Не став винятком і День української писемності та мови 9 листопада цього року, який євпаторійські українці за традицією відзначили у приміщенні бібліотеки ім. Лесі Українки, давно не ремонтованому, в теплій затишній атмосфері, але в незвично вузькому колі.

З восьми десятків євпаторійських просвітян лишилося не більше двадцяти, а зібралися на цей захід ще менше: багато хто залишив Крим після весняних подій. Хоч всі й були раді зустрічі, можливості побачитися після довгої перерви, поспілкуватися між собою, та свято вийшло не надто веселим: розпочалося воно з хвилини мовчання за всіма загиблими захисниками України.

Виступаючи з промовою,

том прийшли представники вірменської і німецької громад міста — Іренна Бондаренко і Олександр Склярук. Після ширіх вітань і добрих побажань вони читали вірші і навіть співали німецькою, вірменською, російською та українською, розрядивши атмосферу.

Цього дня з Сімферополя до Євпаторії спеціально приїхала Ольга Бондаренко, член Національної спілки письменників України і Союзу українок, яка читала свої поетичні твори про Україну, про рідну землю й мову. В подарунок «Просвіті» вона привезла дві картини власного виконання в техніці батик, а дітям — свої книжеч-

ки з дитячими віршами.

Після цього можливість виступити мали всі бажаючі. Лунали вірші Тараса Шевченка, Лесі Українки, сучасна поезія, авторські твори учасників зібрання. Не обійтися і без улюблених українських пісень, хоча виконувалися чомусь переважно сумні.

І велася широка відверта бесіда:

кожен хотів поділитися з однодумцями своїми міркуваннями про наболіле, найбільше ж усім зараз болить Україна і становище українців в окупованому Криму. Кожен згадував зі свого життєвого досвіду свіжі приклади випадків ворожого ставлення до українців і до української мови за останній час. Зараз дехто навіть остерігається виявляти свою національну принадливість, проте до українського осередку в російському оточенні приходять нові люди, які шукають моральної підтримки, живого спілкування з близькими собі за мовою і духом.

Слід згадати, що цього року вперше «влада» Євпаторії офіційно відмовила українцям міста в дозволі на проведення мітингу до Дня Незалежності України. Коли просвітяни прийшли 24 серпня у вишиванках і з квітами до пам'ятника Шевченкові, то побачили біля нього три поліцейські автівки, дещо далі — два автомобілі кримської «самооборони» та гурт підозрілих осіб спортивної зоні-

шності за деревами. Без уроочистого мітингу, без державних пропорів, але з синьо-жовтими стрічками та хустками відчайдушні патріоти (переважно пані поважного віку), підходячи до пам'ятника по двоє, все-таки поклали квіти під пильним оком наглядачів. Ба більше, стали гуртом неподалік і виконали духовний гімн України — «Боже Великий, єдиний», після чого тривалий час спілкувалися між собою, аж доки нерви «охранців» не витримали, і ті «ввічливо» стали цікавитися, чи буде тут ще щось відбудуватися. Проте знайшлися зовсім сторонні люди, які підійшли до зібрання зі словами: «Дякуємо вам за вишиванки. Дякуємо, що ви є. Вітаємо зі святом! Ми дивимося новині і плачемо, ми так хвілюємося...».

Це було надзвичайно приємно і зворушливо. Отже, українці Євпаторії не здаються, продовжують і надалі берегти свою мову, боронити свою церкву, захищати своє право на існування. До кінця цього року голова місцевої «Просвіти» має надію зареєструвати спілку офіційно і планує обов'язково подати заявку на проведення зібрання до Дня пам'яті жертв Голодомору, який цього року збігається з річницею Революції Гідності.

Сайт «Кримські українці» crimeanua.wix.com

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журналне видавництво» (газету «Культура і життя», журналы «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

«ХАЙТАРМА» ПЕРЕМОГЛА В ІТАЛІЇ

Фільм українського режисера Ахтема Сейтаблаєва «Хайтарма» переміг у номінації «Найкращий повнометражний фільм» на кінофестивалі в італійському місті Тріест. Про це на своїй сторінці у Фейсбуці написав сам А. Сейтаблаєв.

«Хочу поділитися хорошою новиною. На кінофестивалі в Італії (м. Тріест) фільм «Хайтарма» переміг у номінації «Найкращий повнометражний фільм». Дякую усій команді», — написав А. Сейтаблаєв.

Раніше «Укрінформ» повідомляв, що фільм «Хайтарма» був одним із претендентів на премію «Оскар» від України. У травні 2014 року стрічка кримськотатарського режисера отримала російську кінопремію «Ніка» в номінації «Найкращий фільм країн СНД і Балтії».

«Хайтарма» — перша художня стрічка, що розповідає про трагічну депортaciю з Криму кримських татар. В її основу лягли реальні події з життя легендарного льотчика, двічі героя СРСР Амет-Хана Султана. Символ фільму — танець «Хайтарма», що втілює повернення до початку і витоків.

КРИМЧАНКА ДЖАМАЛА — З «ПОВОДИРЕМ» ДО «ОСКАРА»

З 12 листопада в український кінопрокат вийшла історична драма режисера Олеся Саніна «Поводир», в якій знялася українська співачка, кримчанка Джамала.

Як повідомляє Радіо «Свобода», творці фільму на зустрічі з пресою напередодні офіційної прем'єри, 11 листопада, розповіли, що зараз «Поводир» дуже підтримують в Америці, адже події перегукуються із загрозою, яка йде з боку Росії. Іноземці, переглянувши фільм, кажуть, що нарешті зрозуміли, чому українці готові з дерев'яними щитами йти проти «Беркута», розповідає режисер О. Санін.

Співачка Джамала зіграла в «Поводирі» головну жіночу роль — колегу по співочій сцені Ольгу Левицьку. Джамала каже, що перед пробами О. Санін сказав їй: те, що вона та її героїня різні за професіями, — не найголовніше. Передусім, Джамала повинна відчути героїню Ольгу та її життєвий шлях.

«Принцип життєвий: стався до людей так, як хочеш, щоб ставилися до тебе. А ось геройня Ольга не така. Якби ви їй сказали, «як ви прекрасно співали», вона б відповіла «спасибі, я знаю», — каже Джамала.

В основі сюжету фільму — подорож американського хлопчика та українського сліпого бандуристи на тлі репресій радянської влади. Саме ця стрічка представляємо Україну в номінації «Фільм іноземною мовою» наступної кінопремії «Оскар».